Veřejný ochránce práv

Bc. Barbora Miklíčková

Diplomová práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	**Barbora MIKLÍČKOVÁ**
Osobní číslo:	**M100513**
Studijní program:	**N 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor:	**Veřejná správa a regionální rozvoj**
Téma práce:	**Veřejný ochránce práv**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- **Vymezte institut Veřejného ochránce práv a jeho pravomoci.**
- **Charakterizujte roli Veřejného ochránce práv při ochraně osob před nesprávným výkonem veřejné správy.**
- **Rozeberte roli Veřejného ochránce práv při řešení stížností v oblasti stavebního zákona.**

II. Praktická část

- **Vyhodnoťte případy, ve kterých Veřejný ochránce práv posuzoval dodržení jednotlivých ustanovení stavebního zákona.**
- **Zhodnoťte přínos Veřejného ochránce práv při řešení případů nesprávného výkonu veřejné správy.**

Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 70**

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] KLIKOVÁ, A. a kol. Stavební právo: praktická právnická příručka. 3. aktual. vyd. Praha: Linde, 2009. 224 s. ISBN 978-80-7201-764-5.
[2] PRŮCHA, P. Správní právo: Obecná část. 7. dopl. a aktual. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 420 s. ISBN 978-80-7239-207-0.
[3] SLÁDEČEK, V. Zákon o veřejném ochránci práv: Komentář. 1. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2000. 167 s. ISBN 80-7179-445-7.

Vedoucí diplomové práce: **prof. JUDr. PhDr. Miloš Večeřa, CSc.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání diplomové práce: **28. března 2011**

Termín odevzdání diplomové práce: **2. května 2011**

Ve Zlíně dne 28. března 2011

L.S.

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA
DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby[1];
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí:
  - ☒ bez omezení;
  - ☐ pouze prezenčně v rámci Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3[2];
- podle § 60[3] odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

---

[1] *zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:*

(1) Vysoká škola nevýdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

[2] *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

[3] *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60[4] odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);

- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;

- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 2.5.2011 .....

.....

---

[4] *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce pojednává o veřejném ochránci práv. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V úvodu teoretické části je popsán vznik instituce ombudsmana ve světě. Další kapitoly jsou zaměřeny na českého veřejného ochránce práv, jeho charakteristiku, pravomoc, působnost, činnost. Dále je rozebrána jeho role při řešení stížností z oblasti stavební. Na to následuje praktická část, kde jsou rozebrány dvě kazuistiky, kterými se veřejný ochránce práv zabýval, dále je doplněna statistickými údaji o podnětech. Závěrem praktické části je zhodnocení přínosu veřejného ochránce práv.

Klíčová slova: veřejný ochránce práv, ombudsman, pravomoc, působnost, kazuistika, přínos, stížnost.

ABSTRACT

This thesis deals with the Public Defender of Rights. The work is divided into theoretical and practical sections. In the introduction the theoretical part describes the creation of an Ombudsman as an Institution. Other chapters focus on the Czech Public Defender of Rights, its power, scope and aktivity. Its authority in handling complaints has been. The practical section that folloe are analyzed in two case reports, which the Ombudsman deatl with and further supplemented by statistical data on complaints. Finally, the practical part is to evaluate the contribution of the Ombudsman.

Keywords: Public Defender of Rights, Ombudsman, authority, jurisdiction, case report, contribution,complaint.

Děkuji vedoucímu diplomové práce prof. JUDr. PhDr. Miloši Večeřovi, CSc. za odborné vedení, připomínky a rady při zpracování této diplomové práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD **10**

I TEORETICKÁ ČÁST **12**

1 VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV **13**

1.1 VZNIK A VÝVOJ INSTITUCE 13

1.2 KLASIFIKACE INSTITUCE OMBUDSMANA 15

1.3 DEFINICE INSTITUCE OMBUDSMANA 17

2 VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV V ČESKÉ REPUBLICE **19**

2.1 VÝVOJ INSTITUCE ČESKÉHO VOP 19

2.2 CHARAKTERISTIKA INSTITUCE 21

2.2.1 Personální aspekt 22
2.2.2 Volební proces 23
2.2.3 Zánik funkce 26

2.3 PRAVOMOC OCHRÁNCE 26

2.4 PŮSOBNOST OCHRÁNCE 27

3 ČINNOST OCHRÁNCE **30**

3.1 OMBUDSMANOVO DESATERO 30

3.2 VLASTNÍ ČINNOST 33

3.2.1 Opatření k nápravě 36
3.2.2 Lhůta a postup 37
3.2.3 Systematické návštěvy zařízení 38

3.3 DALŠÍ ČINNOSTI OCHRÁNCE 38

4 KANCELÁŘ VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV **40**

5 VOP PŘI ŘEŠENÍ STÍŽNOSTÍ V OBLASTI STAVEBNÍHO ZÁKONA **42**

5.1 STÍŽNOSTI 43

5.2 ŘEŠENÍ STÍŽNOSTÍ V OBLASTI STAVEBNÍHO PRÁVA 44

II PRAKTICKÁ ČÁST **48**

6 KAZUISTIKY **49**

6.1 KAZUISTIKA Č. 1 49

6.1.1 Popis případu 49
6.1.2 Role veřejného ochránce práv v tomto případu 50
6.1.3 Vyřešení případu 51
6.1.4 Vlastní názor na případ 51

6.2 KAZUISTIKA Č. 2 52

6.2.1 Popis případu 52
6.2.2 Role veřejného ochránce práv v tomto případu 53
6.2.3 Vyřešení případu 54
6.2.4 Vlastní názor na případ 54

7 STRUKTURÁLNÍ SKLADBA PODNĚTŮ ZA ROK 2009 56
7.1 STATISTICKÉ ÚDAJE O DORUČENÝCH PODNĚTECH 56
7.2 STATISTICKÉ ÚDAJE O VYŘÍZENÝCH PODNĚTECH 59
7.3 PŘIPOMÍNKY K PRÁVNÍM PŘEDPISŮM 60
8 PŘÍNOS VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV 62
ZÁVĚR 65
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY 67
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK 70
SEZNAM OBRÁZKŮ 71
SEZNAM PŘÍLOH 72

ÚVOD

Jednou ze záruk zákonnosti ve veřejné správě je ombudsman, v České republice nazývaný veřejný ochránce práv. Institut ombudsmana není institutem novým, jak by se mohlo zdát. Za kolébku vzniku této instituce je považováno Švédsko, kde byl zřízen ombudsman již v 18. století, který měl dbát na správné chování královských úředníků. Později bylo jeho činností dohlížet na dodržování zákonů, právních předpisů a plnění povinností státními úředníky. K celosvětovému rozšíření této instituce došlo po 2. světové válce, kdy byla funkce ombudsmana zakotvena do právních řádů mnohých států. Instituce ombudsmana vznikala jak v rozvinutých demokratických, tak i v postkomunistických státech. Česká republika byla jednou z posledních postkomunistických zemí, která institut ombudsmana přijala, a to v roce 1999. Veřejný ochránce práv byl zřízen zákonem č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv. Návrh zákona byl inspirován texty zákonů západoevropských států.

Téma veřejného ochránce práv jsem si vybrala pro jeho zajímavost, současnou aktuálnost a diskutovanost. Většina lidí ví, že v České republice existuje instituce veřejného ochránce práv, avšak neví, kdo to je, co přesně řeší a jaká je jeho funkce. Obrací se na něj i s věcmi, které jsou mimo jeho působnost a tím způsobují zdržení jiných případů, kterými by se měl zabývat.

Cílem je rozebrat, kdo je veřejný ochránce práv, jaká je jeho role a společenský význam v České republice. Pokusím se zmapovat historii této funkce, vymezit jeho pravomoc a celkově seznámit s každodenní náplní práce.

Diplomová práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je dělena do 5 kapitol. První kapitola definuje, klasifikuje instituci ombudsmana a popisuje její vznik a vývoj. Zbývající kapitoly teoretické části práce jsou věnovány veřejnému ochránci práv v České republice. Ve druhé kapitole je charakterizována instituce veřejného ochránce práv, jeho pravomoc a působnost a popsán vývoj instituce. Třetí kapitola se zabývá činností veřejného ochránce práv a čtvrtá popisuje Kancelář veřejného ochránce práv. V poslední kapitole teoretické části jsou definovány stížnosti a jejich řešení v oblasti stavebního práva.

V praktické části se zaměřuji na dvě kazuistiky z okruhu stavebního práva. Podněty z této oblasti jsou totiž druhé nejčastější, kterými se veřejný ochránce práv zabývá. Oba případy jsou podrobně zkoumány, následuje řešení navržené veřejným ochráncem práv a můj ná-

zor, případně návrh na řešení tohoto problému. Dále je zde detailně rozebrána strukturální skladba podnětů, která vychází ze Souhrnné zprávy o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2009. Závěr této praktické části je tvořen zhodnocením přínosu veřejného ochránce práv v České republice.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV

V této úvodní kapitole se zaměřím na vznik a vývoj instituce veřejného ochránce práv a na její klasifikaci. Dále definuji veřejného ochránce práv podle různých publikací. Existuje mnoho výroků, které definují instituci ombudsmana. Některé definice tuto instituci zjednodušují, protože je velmi složité shrnout do pár slov celou problematiku, kterou se zabývá.

Jednou ze záruk zákonnosti ve veřejné správě je veřejný ochránce práv, v praxi často nazývaný ombudsman. Poprvé se institut ombudsmana objevil ve Švédsku a postupem času se rozšířil do více než stovky států světa. V České republice se z historického hlediska jedná o záruku relativně novou. Pro označení českého veřejného ochránce práv používám v diplomové práci označení ochránce, občas také všeobecně ombudsman.

1.1 Vznik a vývoj instituce

Původ slova ombudsman lze nalézt ve středověkých výrazech „umbup“, což znamená moc, autorita. Výraz ombudsman pochází ze švédštiny a v překladu znamená „osoba jednající v zájmu jiné osoby“.[1]

Kořeny veřejných ochránců práv sahají až do starověku (Egypt). Instituce je známá již z 16. století ze španělských kolonií v jižní Americe. Za kolébku novodobých ombudsmanů je nutno pokládat Švédsko, kde roku 1713 zřídil švédský král Karel XII. úřad Královského Nejvyššího Ombudsmana, prvního skutečného ombudsmana. Tento měl dbát především na správné chování královských úředníků. Švédské království zakotvilo do svého základního zákona instituci parlamentního komisaře pro spravedlnost již v roce 1809. Ombudsman byl definován jako orgán parlamentu dohlížející na to, jak soudci, vládní a ostatní úředníci zachovávají zákony a jiné právní předpisy. Ústavní zakotvení doplnil následně zákon o instrukcích pro ombudsmana, který specifikoval jeho oprávnění a výkon působnosti. Do roku 1915 dohlížel i na vojenskou správu, v daném roce byl zřízen speciální vojensko-správní ombudsman. V průběhu dějin se vedle švédského parlamentu stala dalším „ombudsmanským zřizovatelem“ vláda. Kabinet postupně zřídil ombudsmany se specializacemi na

---

[1] *Historie institutu ombudsmana* [online]. [cit. 2011-02-22]. Dostupné z WWW: <http://www.ochrance.cz/verejny-ochrance-prav/historie/>.

ochranu svobodného podnikání, pro spotřebitelské vztahy, pro rovné příležitosti a proti etnické diskriminaci.[2]

Podobné instituce jako švédský parlamentní ombudsman byly zřizovány v 18. a 19. století, a byly inspirovány právě švédským ombudsmanem. V Rusku byl zřízen v roce 1722 carem Petrem Velikým Úřad generálního prokurátora. V Nizozemí na počátku 19. století měl vliv úředník, jehož činností bylo dohlížet na soudce a státní úředníky, zda při svém výkonu neporušují zákonné předpisy.

Z počátku existence ombudsmana zastával funkci jeden člověk s nepočetným aparátem. S nárůstem, odbornou způsobilostí a komplikovaností veřejné správy vznikla potřeba dělby kompetencí. Díky tomu se začínají ustanovovat zástupci ombudsmana.

Název instituce v jednotlivých zemích:

- Francie – médiateur
- Rakousko – Volksanwaltschaft
- Španělsko - defensor del pueblo
- Polsko - Rzecznik praw obywatelskich
- Rusko – upolnomočennyj po pravam čelověka
- Kanada – Protecteur du citoyen
- Rumunsko - Avocatul Popolurui[3]

Podle švédského vzoru vznikaly obdobné instituce i v dalších zemích. Zpočátku v sousedních severských státech – Finsko 1919, Norsko 1952, Dánsko 1953. V průběhu 60. a dalších let vznikla tato instituce v různých částech světa (Nový Zéland 1962, Velká Británie

[2] KOLMAN, P. Veřejný ochránce práv ve vztahu k veřejné správě. *Veřejná správa*, 2005, č. 14, s. 10. Publikováno v ASPI (ASPI ID: LIT25843CZ).

[3] ŠABATOVÁ, A. *Ombudsman a lidská práva.* 1.vyd. Brno: Doplněk, 2008. s. 59-60. ISBN 978-80-7239-229-2.

1967, Francie 1973), i v Africe. Ve světě celkem působí více než 100 institucí ombudsmanského typu.[4]

V řadě států je instituce ombudsmana podchycena ústavně, v některých případech došlo k ústavnímu zakotvení až ex-post, tj. po určité době jeho fungování na základě běžného zákona.

1.2 Klasifikace instituce ombudsmana

Rozlišují se tři typy ombudsmanů podle přiřazení k určitému modelu: ombudsman moci zákonodárné, ombudsman moci výkonné a speciální ombudsman. Nejrozšířenější skupinu tvoří zřejmě ombudsman moci zákonodárné, historicky starší. Jeho existence je odvozena od nejvyššího zastupitelského sboru, který ho zpravidla volí a ke kterému má také určité, zákonem regulované vztahy. Ombudsman moci výkonné je jmenován vládou, respektive jejím předsedou, případně hlavou státu. Má slabou nebo žádnou vazbu na parlament. Speciální ombudsmani mohou mít povahu jak součásti moci výkonné, tak orgánu ustanoveného legislativou. Ombudsman je odpovědný či přímo podřízený zřizujícímu orgánu. Charakter nepravého ombudsmana má ombudsman vládní a zvláštní ombudsman subordinovaný moci výkonné. Oběma totiž chybí nezbytný znak a to nezávislost. [5]

Rozeznáváme tedy ombudsmany „nepravé“, kteří jsou podřízeni moci výkonné a ombudsmany „pravé“ čili parlamentní. Skupinu lze rozčlenit na všeobecné a speciální ombudsmany. Všeobecné ombudsmany můžeme dále dělit podle územního rozsahu působnosti na ústřední, zemské a místní. Zemští ombudsmani se vyskytují ve složených státech - federacích, např. v Rakousku, Německu. Zabývají se činností ústřední správy na zemské úrovni. Místní ombudsmani působí na určité části území a jejich činnost se vztahuje pouze na stížnosti na místní orgány. Nejdříve vznikají ombudsmani „ústřední“ a následně z nich jsou

[4] PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústavní právo a státověda: I. díl Obecná státověda*. Praha: Linde, 1998. s. 353. ISBN 80-7201-141-3.

[5] Tamtéž, s. 354-357.

ustanovováni ombudsmani „místní“. V menších státech dochází i k opačnému vývoji, příkladem je Dánsko.[6]

Další klasifikace, týkající se jen ombudsmana parlamentního, vychází z rozdílu v možnostech přístupu k ombudsmanovi. Jako podpůrná diferenciační hlediska lze ještě uvést možnosti jednání ombudsmana z vlastní iniciativy, eventuálně i šíře přezkumných opatření. Rozeznáváme skandinávský model a britský model. Ve skandinávském modelu je osoba oprávněna se na instituci obracet přímo. Pro britský model je charakteristický tzv. poslanecký filtr, tzn. jednání ombudsmana se lze dovolávat nepřímo, prostřednictvím podání k poslanci. Od roku 1978 je zaveden revidovaný systém nepřímého přístupu. Spočívá v následující inovaci postupu parlamentního ombudsmana: zasílá oprávněnou stížnost, kterou přímo obdržel, příslušnému poslanci s doložkou o své připravenosti zahájit šetření, pokud bude souhlasit.[7]

Občas lze z literatury vyvodit ombudsmana afrického modelu. Jedná se o ombudsmany moci výkonné, charakterizované kolektivním složením instituce. Ombudsman nepůsobí zpravidla pouze jako jednotlivec, vedoucí instituce, s eventuálními zástupci či pobočníky vybavenými samostatnou pravomocí a působností, ale také jako vícečlenný, kolegiální orgán.[8]

---

[6] PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústavní právo a státověda: I. díl Obecná státověda*. Praha: Linde, 1998. s. 354-357. ISBN 80-7201-141-3.

[7] SLÁDEČEK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. s. XIV-XVII. ISBN 80-7179-445-7.

[8] PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústavní právo a státověda: I. díl Obecná státověda*. Praha: Linde, 1998. s. 354-357. ISBN 80-7201-141-3.

1.3 Definice instituce ombudsmana

Ombudsmanem se zpravidla rozumí osoba nezávislá a nestranná, pověřená parlamentem přešetřováním stížností proti nezákonnému, respektive nespravedlivému jednání či nečinnosti veřejné správy.[9]

Mezinárodní asociace právníků definovala ombudsmana jako: „Úřad zřízený ústavou, legislativním aktem nebo parlamentem, v jehož čele stojí nezávislý, vysoce postavený veřejný činitel, odpovědný zákonodárnému sboru nebo parlamentu (responsible to the legislature or parliament), který přijímá stížnosti občanů na vládní úřady, úředníky a zaměstnance, nebo který jedná ze své vlastní iniciativy, a který má pravomoc vyšetřovat, doporučovat nápravná opatření a vydávat zprávy“.[10]

Definice Vladimíra Mikuleho: „Celkově lze ombudsmana charakterizovat jako orgán (většinou jednu osobu), který je zejména i na orgánech výkonné moci nezávislý a odpovídá za svou činnost výlučně jen zákonodárnému sboru (ani jemu však není podřízen). Na základě stížností a podnětů občanů, které je povinen přijímat (a to i neformálním způsobem, třeba telefonicky), provádí vlastní šetření (někdy tak může učinit i z jiného podnětu nebo z vlastní iniciativy) a zjistí-li, že práva občanů byla porušena, doporučuje správním orgánům provedení nápravy“.

Podle The Encyclopedia America je ombudsman: „Nezávislý úředník, ustanovený proto, aby přijímal stížnosti občanů na zneužívání moci, nesprávné či pomalé jednání vládních úřadů. Provádí šetření, podává zprávy o svých zjištěních a doporučuje řešení“.[11]

---

[9] PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústavní právo a státověda: I. díl Obecná státověda*. Praha: Linde, 1998. s. 352. ISBN 80-7201-141-3.

[10] Tamtéž, s. 352.

[11] SLÁDEČEK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. s. XIII-XIV. ISBN 80-7179-445-7.

V The New Encyclopaedia Britannica (1992) je ombudsman charakterizován jako: „zmocněnec legislativy pro šetření stížností občanů na nepřijatelné byrokratické praktiky“.[12]

Dle Blackova právnického slovníku je ombudsmanem: „Oficiální nebo polooficiální úřad nebo osoba, na který, resp. na kterou se lidé mohou obracet se svými stížnostmi proti státu (vládě, státní správě). Ombudsman stojí mezi občanem a státem a zastupuje občana vůči němu“[13].

[12] SLÁDEČEK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. s. XIII-XIV. ISBN 80-7179-445-7.

[13] Tamtéž, s. XIII-XIV.

2 VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV V ČESKÉ REPUBLICE

V první části této kapitoly popíši vývoj instituce českého veřejného ochránce práv. Dále se budu zabývat charakteristikou této instituce, uvedu podmínky, které jsou nutné pro výkon této funkce, objasním volební proces a popíšu průběh volby veřejného ochránce práv a jeho zástupkyně. Ve druhé části této kapitoly charakterizuji pravomoc a působnost ochránce.

Český veřejný ochránce práv byl zřízen zákonem č. 349/1999, o veřejném ochránci práv (dále jen „zákon o veřejném ochránci práv“). Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR schválila návrh zákona dne 4.11.1999 těsnou většinou a Senát dne 8.11.1999. Jednalo se o zřízení nové instituce, která na našem území dosud neexistovala. Zákon nabyl účinnosti 28.2.2000.

Sídlem veřejného ochránce práv je Brno. V původním vládním návrhu byla sídlem Praha. Ochránce je nepřímo zařazen do společnosti vrcholných justičních institucí, které mají sídlo v Brně.[14]

Činnost veřejného ochránce práv není v současné době zakotvena v Ústavě České republiky. Dle mého názoru by tato instituce měla být zde zakotvena, a to především z důvodu následného zvýšení autority, zlepšení společenského postavení a posílení vážnosti celého úřadu.

2.1 Vývoj instituce českého VOP

Studenti právnických fakult mohli nalézt první česky psanou zmínku o úřadu ombudsmana ve svých učebnicích na sklonku šedesátých let 20. století. Obnovení zájmu o tuto instituci, včetně návrhů na její zřízení, proběhla u nás v 80. letech především ve stanoviscích a názorech tehdejšího politického disidentu. V 90. letech se pak objevila celá řada oficiálních,

[14] ŠABATOVÁ, A. *Ombudsman a lidská práva*. 1.vyd. Brno: Doplněk, 2008. s. 110. ISBN 978-80-7239-229-2.

polooficiálních i neoficiálních návrhů, předloh a zásad včlenění úřadu ombudsmana do československého (později českého) právního řádu a později i do ústavního pořádku.[15]

Začátek 90. let se jevil jako doba příhodná k zavedení této instituce. V prosinci 1990 se přijetím federálního zákona č. 540/1990 Sb., o Generálním inspektorovi ozbrojených sil, objevila instituce s jistými ombudsmanskými znaky s omezenou působností na oblast ozbrojených sil. Generální inspektor ozbrojených sil byl volen Federálním shromážděním na dobu čtyř let, jeho úkolem mělo podle zákona být zabezpečování dohledu Federálního shromáždění nad stavem a činností ozbrojených sil a realizací branné politiky státu. Dle zákona Generální inspektor vykonává inspekční činnost mimo jiné i v oblasti respektování lidské důstojnosti a občanských práv. Příslušníci ozbrojených sil jsou oprávněni se na něj obracet přímo, mimo služební postup, přičemž nejsou vázáni státním nebo služebním tajemstvím. Oprávnění Generálního inspektora mělo iniciační charakter, nemohl vydávat pokyny příslušníkům ozbrojených sil ani měnit a rušit rozkazy a nařízení jim vydávané. K reálnému ustanovení inspektora za celé dva roky po převratu nedošlo.[16]

Od roku 1992 byla věnována soustavná pozornost problematice ombudsmana. Prvním a posledním pokusem o zřízení instituce ombudsmana byl návrh zásad ústavního zákona o ochránci lidských a občanských práv České a Slovenské Federativní Republiky. Návrh zásad a přijetí ústavního zákona mělo přispět ke zvyšování demokratické právní kultury v činnosti a rozhodování všech státních orgánů a mělo tak vytvořit předpoklady plného začlenění země do společenství demokratických států světa.[17]

Roku 1993 se uskutečnil v České republice seminář s názvem Ombudsman v České republice, který zorganizovaly Český helsinský výbor, Československá nadace Charty 77 a Komise pro lidská práva. Návrh zásad zákona o veřejném ochránci práv byl připraven na Právnické fakultě Univerzity Karlovy a na tomto setkání byl předložen a projednán. O rok

---

[15] SKÁLA, J. Český ombudsman. *Právník*, 1998, č. 2, s. 89. Publikováno v ASPI (ASPI ID: LIT 8347CZ).

[16] SLÁDEČEK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. s. V-VI. ISBN 80-7179-445-7.

[17] SKÁLA, J. Český ombudsman. *Právník*, 1998, č. 2, s. 89. Publikováno v ASPI (ASPI ID: LIT 8347CZ).

později proběhl další seminář, tentokráte na téma „O úloze ombudsmana v evropských zemích“.[18]

V roce 1995 se objevil dvakrát návrh zákona o veřejném ochránci práv. K jeho projednání nedošlo ani jednou. Obdobná situace nastala roku 1996, kdy byl návrh zákona předložen a po projednání byl v roce 1997 zamítnut. Kdyby byl návrh zákona přijat v podobě komplexního pozměňovacího návrhu z ledna 1997, instituce by zřejmě nenaplňovala standard oprávnění, které musí ombudsman mít, aby mohl úspěšně plnit úkoly vyplývající ze zákona. Omezen byl zejména přístup ke všem dokumentům.[19]

Cesta k přijetí zákona se otevřela roku 1998. Byl předložen zcela nový vládní návrh, který byl koncem roku 1999 přijat.

2.2 Charakteristika instituce

Původní účel instituce ombudsmana spočíval v dohlížení na dodržování zákonů a ostatních právních předpisů a plnění povinností státními úředníky či později v ochraně před „špatnou správou“.

Hlavní funkcí ombudsmana je zajištění ochrany práv a oprávněných zájmů občanů právě v oblastech, kde se občan střetává se subjekty vykonávajícími státní správu.[20]

Jedinečnost ombudsmana nespočívá nejen v tom, že stojí mezi občany a státní mocí, ale především je občany chápán jako instituce, na kterou se mohou obrátit se stížností, ale často jen se žádostí o vysvětlení chování správních orgánů. Sám osobě ombudsman ztělesňuje změnu v chápání státní správy a aplikace práva. Občané přestávají být podřízení výkladu práva státními orgány a mohou se domáhat nápravy i touto cestou. Ombudsman je tady ale

---

[18] SLÁDEČEK, V. Zřízení instituce ombudsmana a spolupráce s nevládními organizacemi. *Lidská práva*, 2001, č. 2, s. 3-5. ISSN 1212-5431.

[19] ŠABATOVÁ, A. *Ombudsman a lidská práva.* 1.vyd. Brno: Doplněk, 2008. s. 39-56. ISBN 978-80-7239-229-2.

[20] HRABCOVÁ, D. Několik úvah o činnosti veřejného ochránce práv v ČR. In Hrabcová, D. *Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti. Sborník příspěvků přednesených na mezinárodní vědecké konferenci.* Brno: Masarykova univerzita, 2002. s. 42-48. ISBN 80-210-2944-7.

rovněž proto, aby občanům vysvětlil oprávněnost jednání státní správy a aby na ně, v případě jejího pochybení, také upozornil. Ombudsman patří mezi ty instituce právního státu, které representují příslib většiny, že důstojnost a rovnoprávnost menšiny bude respektována a zachována.[21]

Existence ombudsmana může působit i preventivně. Úředníci vykonávající státní správu si musí být při jejím výkonu vědomi, že se mohou dostat do situace, kdy budou nuceni své postupy zdůvodňovat a obhájit.

Veřejný ochránce práv je monokratickým nezávislým a nestranným státním orgánem, který stojí mimo veřejnou správu a není tedy úřadem. Zákonem je naopak povolán k tomu, aby činnost veřejné správy kontroloval a dohlížel na ni.[22]

2.2.1 Personální aspekt

Ochráncem v ČR se může stát každý, kdo je volitelný do Senátu, tzn. každý občan České republiky, který má právo volit a dosáhl věku 40 let.

Myslím si, že by měla být v zákoně stanovena podmínka, aby veřejný ochránce práv měl právnické vzdělání. Není možné, aby tuto funkci zastával někdo, kdo by neměl dokonalý přehled o našem právním řádu. Výkon funkce veřejného ochránce práv vyžaduje zkušenosti a odborné znalosti.

Funkce veřejného ochránce práv je neslučitelná s funkcí prezidenta republiky, poslance, senátora a soudce, jakož i s jakoukoliv činností ve veřejné správě. Nepřipouští se ani jiné výdělečné činnosti. Zákon upravuje možnosti správy vlastního majetku, vědeckou, pedagogickou, publicistickou, literární nebo uměleckou činnost, za předpokladu, že tyto činnosti nejsou na újmu výkonu funkce a její důstojnosti a nesnižují důvěru v nezávislost a nestran-

---

[21] SKÁLA, J. Český ombudsman. *Právník*, 1998, č. 2, s. 89. Publikováno v ASPI (ASPI ID: LIT 8347CZ).

[22] *Veřejný ochránce práv* [online]. [cit. 2011-02-25]. Dostupné z WWW: < http://www.ochrance.cz/verejny-ochrance-prav/>.

nost výkonu funkce. Zásadu nezávislosti a nestrannosti, na které je institut ochránce postaven, posiluje i to, že ochránce nesmí být členem politické strany nebo politického hnutí.[23]

Ochránce nelze trestně stíhat bez souhlasu Poslanecké sněmovny. Odepře-li Poslanecká sněmovna souhlas, je trestní stíhání do skončení funkčního období ochránce vyloučeno. Ombudsman je chráněn do konce svého funkčního období, nikoliv doživotně. O skutečnostech, o kterých se dozvěděl při výkonu funkce, je povinen veřejný ochránce práv zachovávat časově neohraničenou mlčenlivost, nekončící dnem uplynutí funkčního období ochránce. [24]

Zpravidla je do funkce v demokratických státech ustanovován zkušený právník, který je znám svou objektivitou, nestranností a odbornou erudicí.[25]

Ochránce i jeho spolupracovníci z jeho Kanceláře musí dodržovat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl při výkonu funkce, a to i po ukončení výkonu funkce. Pouze předseda Poslanecké sněmovny může ochránce práv zprostit mlčenlivosti. Dalším důvodem mlčenlivosti je důvěrnost šetření, která má přispět k větší ochotě šetřených úřadů spolupracovat s ombudsmanem a změnit špatnou praxi. Princip důvěrnosti chrání úřad před veřejnou ostudou a výměnou se získává větší připravenost ke spolupráci.[26]

2.2.2 Volební proces

Volba veřejného ochránce práv i jeho zástupce je poměrně složitá, nemá v českém právním řádu obdobu. Ochránce má jednoho zástupce, který je volen stejným způsobem a se stejnými podmínkami. Poslanecká sněmovna volí nadpoloviční většinou hlasů přítomných

---

[23] ŠABATOVÁ, A. *Ombudsman a lidská práva.* 1.vyd. Brno: Doplněk, 2008. s. 111-112. ISBN 978-80-7239-229-2.

[24] KOLMAN, P. Veřejný ochránce práv ve vztahu k veřejné správě. *Veřejná správa*, 2005, č. 14, s. 10. Publikováno v ASPI (ASPI ID: LIT25843CZ).

[25] SLÁDEČEK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. s. 30. ISBN 80-7179-445-7.

[26] ŠABATOVÁ, A. *Ombudsman a lidská práva.* 1.vyd. Brno: Doplněk, 2008. s. 114-117. ISBN 978-80-7239-229-2.

poslanců ze čtyř kandidátů, z nichž dva nominuje volbou Senát a dva navrhuje prezident republiky. Shodní kandidáti jsou přípustní. Návrhy mohou být totožné, teoreticky by mohli být kandidáti pouze dva. Ochránce je volen na funkční období 6 let a může být zvolen pouze na dvě bezprostředně po sobě jdoucí funkční období. Je možné, aby byl s „přestávkou" zvolen i potřetí. Úmyslem šestiletého mandátu je, aby funkční období ochránce přesahovalo volební období Poslanecké sněmovny.[27]

První volba se uskutečnila v červenci roku 2000. Senát na post ochránce nominoval Stanislava Drobného a Simeonu Zikmundovou. Prezident republiky Václav Havel navrhl Annu Šabatovou a Václava Trojana. Na post zástupce ochránce byli Senátem navrženi senátoři Jiří Vyvadil a Vladimír Zeman. Prezident nominoval Luboše Dobrovského a Janu Chalupovou. V této volbě nebyl zvolen veřejný ochránce práv ani jeho zástupce, protože žádný z kandidátů nezískal dostatečný počet hlasů.[28]

V druhém pokusu o zvolení veřejného ochránce práv a jeho zástupce vybral Senát jako kandidáty na ochránce Otakara Motejla a Marii Hoškovou. Na post zástupce ochránce pak senátoři nominovali senátory Jana Voráčka a Jiřího Vyvadila. Prezident Václav Havel na post veřejného ochránce práv nominoval rovněž Otakara Motejla a Václava Trojana. Na funkci zástupkyně prezident nominoval Annu Šabatovou a Simeonu Zikmundovou. Prvním českým veřejným ochráncem práv byl zvolen Otakar Motejl, pro něhož hlasovala drtivá většina poslanců. Dne 18. prosince 2000 složil slib do rukou předsedy Poslanecké sněmovny Václava Klause a ujal se funkce prvního veřejného ochránce práv v České republice.[29]

Dne 25. ledna 2001 byla zástupkyní ochránce zvolena paní Anna Šabatová, která se ujala funkce složením slibu do rukou předsedy Poslanecké sněmovny.

Po uplynutí šestiletého mandátu v prosinci roku 2006 se uskutečnila nová volba veřejného ochránce práv. Senát vybral jako kandidáty Otakara Motejla a Jitku Seitlovou. Prezident

---

[27] ŠABATOVÁ, A. *Ombudsman a lidská práva.* 1.vyd. Brno: Doplněk, 2008. s. 114-117. ISBN 978-80-7239-229-2..

[28] Kancelář veřejného ochránce práv. Volba prvního veřejného ochránce práv a jeho zástupkyně: In Hrazdílková, I. *Deset let veřejného ochránce v České republice.* Brno: Omega Design, 2010. s. 14.

[29] Tamtéž, s. 14.

Václav Klaus nominoval na funkci veřejného ochránce práv Jiřího Witzanyho a Johna Boka. Otakar Motejl obhájil svůj mandát a byl zvolen do druhého funkčního období. [30]

První zástupkyně veřejného ochránce práv na svou funkci znovu nekandidovala. Novou zástupkyní byla zvolena Jitka Seitlová, která se ujala své funkce složením slibu 14. února 2007.[31]

Dne 9. května 2010 Otakar Motejl zemřel. Po jeho smrti se v červenci 2010 uskutečnila volba nového veřejného ochránce práv. Senát do této funkce navrhl Annu Šabatovou a Ivu Brožovou. Prezident Václav Klaus nominoval Johna Boka a Evu Dundáčkovou. Žádný z kandidátů nebyl zvolen. Druhá volba se uskutečnila po 60 dnech. Senát nominoval Pavla Varvařovského a Františka Bányaie. Prezident navrhl Johna Boka a Jana Zahradníka. V druhém kole tajné volby byl zvolen Pavel Varvařovský, který se dne 13.9.2010 ujal své funkce složením slibu do rukou předsedkyni Poslanecké sněmovny Miroslavy Němcové.[32]

Znění slibu: „*Slibuji na svou čest a svědomí, že svou funkci budu vykonávat nezávisle a nestranně, v souladu s Ústavou a ostatními zákony a že budu chránit neporušitelnost práv*.“

Veřejný ochránce práv se ujímá své funkce složením slibu do rukou předsedy Poslanecké sněmovny. Slib musí složit do deseti dnů od zvolení, jinak se již výkonu funkce nemůže ujmout.[33]

Nesložením slibu funkce ochránce nevzniká, neboť se zvolená osoba výkonu funkce neujala, protože nesložila slib a nezačalo ani plynout funkční období.[34]

---

[30] Kancelář veřejného ochránce práv. Volba prvního veřejného ochránce práv a jeho zástupkyně: In Hrazdílková, I. *Deset let veřejného ochránce v České republice.* Brno: Omega Design, 2010. s. 14.

[31] Tamtéž, s. 21.

[32] Tamtéž, s. 31.

[33] § 4 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

[34] SLÁDEČEK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. s. 40. ISBN 80-7179-445-7.

2.2.3 Zánik funkce

Úprava rozeznává dvě formy zániku funkce, mezi které patří pozbytí funkce a odvolání z funkce. K pozbytí funkce dochází z důvodů vypršení mandátu, vzdáním se funkce, nabytím právní moci rozsudku soudu, kterým byl ochránce odsouzen pro trestný čin, nebo tím, že se ujal jiné funkce. Funkci ochránce dotčená osoba pozbývá dnem následujícím po dni, kdy nastala příslušná právní skutečnost ze zákona. Důvodem zániku funkce je i úmrtí ochránce.[35]

Sněmovna může odvolat ochránce z funkce tehdy, pokud je členem politické strany nebo politického hnutí, nebo pokud vykonává výdělečnou činnost. Když se funkce ochránce uvolní, zákon upravuje povinnost přistoupit k volbě ochránce do 60 dnů ode dne uvolnění. Přestože uplynul šestiletý mandát ochránci a není zvolen nový, vykonává funkci dosavadní ochránce.[36]

2.3 Pravomoc ochránce

Nejdříve vymezím pojem pravomoc, což znamená právní vymezení prostředků k dané věci.[37]

Ochránce je dle zákona o veřejném ochránci práv oprávněn vstupovat do všech prostor úřadů, nahlížet do spisů, klást otázky jednotlivým zaměstnancům. Ochránce má právo na poskytnutí informací a vysvětlení. Na jeho žádost jsou úřady povinny předložit spisy a jiné písemnosti. Aby mohl ochránce efektivně vykonávat svá šetření, disponuje potřebnými „vyšetřovacími“ oprávněními vůči úřadům. Ochránce disponuje vyšetřovací pravomocí, jak při šetření na základě návrhu, tak při jednání z vlastní iniciativy. Stejné vyšetřovací pravomoci má nejen zástupce ochránce, ale i individuálně pověřený zaměstnanec Kanceláře

---

[35] SLÁDEČEK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. s. 37-40. ISBN 80-7179-445-7.

[36] ŠABATOVÁ, A. *Ombudsman a lidská práva.* 1.vyd. Brno: Doplněk, 2008. s. 113. ISBN 978-80-7239-229-2.

[37] *Pravomoc* [online]. [cit. 2011-03-03]. Dostupné z WWW: < http://slovnik-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/pravomoc>.

ochránce. Oprávnění můžeme rozdělit na dvě skupiny. První z nich je osobní, které dovoluje vyvíjet určité činnosti v prostorách úřadu. Druhé je právo něco od úřadu požadovat.[38]

Dále jsou pravomoci ochránce uvedeny v zákoně o Veřejném ochránci práv v jeho třetí části, nazvané Zvláštní oprávnění a povinnosti ochránce (§ 22-24). Ochránce je oprávněn doporučit vydání, změnu nebo zrušení právního nebo vnitřního předpisu. Doporučení podává úřadu, jehož působnosti se týká. Vládě podá doporučení, jedná-li se o nařízení nebo usnesení vlády nebo zákon. K doporučení je úřad povinen sdělit své stanovisko do 60 dnů.[39]

Pravomocí ochránce je navrhnout nejvyššímu státnímu zástupci podání žaloby k ochraně veřejného zájmu. Mezi další oprávnění ochránce patří účastnit se schůzí Poslanecké sněmovny, jedná-li se o věcech týkajících se jeho působnosti. Má podobné oprávnění jako člen vlády – udělí se mu slovo, kdykoliv o to požádá.[40]

2.4 Působnost ochránce

Působnost ochránce se vztahuje (pozitivní vymezení):

a) na ministerstva a jiné správní úřady s působností pro celé území státu,

b) na správní úřady jim podléhající,

c) na Českou národní banku, pokud působí jako správní úřad,

d) na Radu pro rozhlasové a televizní vysílání

e) na orgány územních samosprávných celků při výkonu státní správy

Dále se činnost ochránce vztahuje, není-li stanoveno jinak:

a) na Policii České republiky,

b) na Armádu České republiky,

---

[38] SLÁDEČEK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. s. 61-64. ISBN 80-7179-445-7.

[39] § 22-24 zákona o veřejném ochránci práv.

[40] § 22 odst. 3 a § 24 odst. 3 zákona o veřejném ochránci práv.

c) na Hradní stráž,

d) na Vězeňskou službu České republiky,

e) na zařízení, v nichž se vykonává vazba, trest odnětí svobody, ochranná nebo ústavní výchova, ochranné léčení,

f) na veřejné zdravotní pojišťovny.[41]

Ochránce dále provádí systematické návštěvy míst, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě veřejnou mocí nebo v důsledku závislosti na poskytované péči, s cílem posílit ochranu těchto osob před mučením, krutým, nelidským, ponižujícím zacházením nebo trestáním a jiným špatným zacházením. [42]

Působnost ochránce se nevztahuje (negativní vymezení):

a) na Parlament,

b) na prezidenta republiky,

c) na vládu,

d) na Nejvyšší kontrolní úřad,

e) na zpravodajské služby České republiky,

f) na orgány činné v trestním řízení,

g) na státní zastupitelství,

h) na soudy, s výjimkou orgánů státní správy soudů.[43]

---

[41] § 1 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

[42] PRŮCHA, P. *Správní právo*. Obecná část. 7. dopl. a aktuali. vyd. Brno: Doplněk, 2007. s. 348-353. ISBN 978-80-7239-207-0.

[43] §1 odst. 5 zákona o veřejném ochránci práv.

Působnost ochránce je v podstatě zaměřena na celou šíři veřejné správy, včetně obcí při výkonu státní správy. V zákoně o Veřejném ochránci práv jsou výslovně uvedeny některé specifické orgány, ve kterých ombudsman vykonává nebo naopak nevykonává svou kompetenci.[44]

[44] KOLMAN, P. Veřejný ochránce práv ve vztahu k veřejné správě. *Veřejná správa*, 2005, č. 14, s. 10. Publikováno v ASPI (ASPI ID: LIT25843CZ).

3 ČINNOST OCHRÁNCE

Ochránce by měl plnit funkci základní pomoci občanům v ochraně před státní byrokracií. Veřejný ochránce práv odstraňuje či zmírňuje nespokojenost občanů se stavem správy veřejných věcí z jejich negativní zkušenosti. Občan se často cítí přehlížen, opomíjen či ponížen. Většinou neví, kde a jakým způsobem se domáhat uspokojení svých práv a zájmů, protože nemá dostatek informací a odborných znalostí. Veřejný ochránce práv může na rozdíl od institucí soudního typu zjednat nápravu ve chvíli, kdy jednání úřadu je po právu, ale jinak je nesprávné, nepřiměřené či nespravedlivé nebo je příslušný správní úřad nečinný.

Veřejný ochránce práv chrání osoby před nesprávným jednáním veřejné správy, které není v souladu s principy dobré správy a tím přispívá k ochraně lidských práv a svobod. Ochrana lidských práv ale není pro veřejného ochránce práv prioritní.

3.1 Ombudsmanovo desatero

Jedná se o principy, kterými se má řídit jednání veřejné správy. Dobrá správa je takový pojem popisující chování orgánů státní správy, které není předepsané zákonem, ale které po nich můžeme požadovat. Špatná správa vede k obtěžování osob přehnanou byrokracií, ke vzniku nespravedlností a k průtahům.[45]

Dobrá správa označuje takový postup úřadu, který je nejen v souladu se zákonem, ale zároveň mu nelze vytknout svévoli, účelovost, vyhýbavost, neefektivnost, liknavost a jiné nežádoucí znaky.[46]

Zákon o veřejném ochránci práv v obecném ustanovení obsahuje pojem dobré správy. Zákon zde zavazuje ochránce, aby chránil osoby nejen tam, kde je postup úřadů vůči nim v rozporu s právem, ale také tam, kde je úřední postup v rozporu s principy dobré správy.

---

[45] ČERNÍN, K. Principy dobré správy definované veřejným ochráncem práv. In Hrabcová, D. *Principy dobré správy. Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci.* Brno: Masarykova univerzita pro Kancelář Veřejného ochránce práv, 2006. s. 11-17. ISBN 80-210-4001-7.

[46] *Principy dobré správy* [online]. [cit. 2011-02-28]. Dostupné z WWW: <http://www.ochrance.cz/stanoviska-ochrance/principy-dobre-spravy/>.

Pojem dobré správy není definován v žádném zákoně, ale jednotlivé prvky dobré správy vychází ze základní zásady činnosti správních orgánů, které jsou definovány v ust. § 2-8 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád). Principy dobré správy nejsou plnohodnotnou právní normou, jedná se spíše o neurčitý právní pojem.[47]

Veřejný ochránce práv JUDr. Otakar Motejl uspořádal 22.3.2006 v Brně konferenci na téma „Principy dobré správy“, na níž bylo přijato deset hlavních principů dobré správy. Určitou inspirací bylo přijetí Evropského kodexu řádné správní praxe v roce 2002, který byl vypracován Evropským ombudsmanem.

1. Dodržování právního řádu

- Povinnost správního úřadu postupovat v souladu s právním řádem České republiky. Vykládat právní předpisy podle jejich smyslu, v souladu s principy dobré správy, s respektem ke stanoviskům nadřízených úřadů a konstantní judikatuře soudů. Nadřízený úřad zavazuje k poskytování jednoznačných a srozumitelných právních stanovisek podřízeným úřadům. Úředníky zavazuje, aby využívali své pravomoci pouze k účelu, ke kterému jsou jim zákonem svěřeny.

2. Nestrannost

- Princip požaduje rovné zacházení se všemi osobami, především aby všem byla dána možnost se vyjádřit. Pokud se rozhodne nepřihlížet k vyjádření či požadavku některé osoby, vždy takový postup odůvodní.

3. Včasnost

- Úřad vyřídí každé podání osoby v rozumném a přiměřeném čase bez zbytečných průtahů. Případně vyrozumí osobu o důvodech prodlevy a předpokládanému termínu vydání rozhodnutí.

---

[47] ČERNÍN, K. Principy dobré správy definované veřejným ochráncem práv. In Hrabcová, D. *Principy dobré správy. Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci.* Brno: Masarykova univerzita pro Kancelář Veřejného ochránce práv, 2006. s. 11-17. ISBN 80-210-4001-7.

4. Předvídatelnost

- Dle tohoto principu je třeba, aby úřad rozhodoval shodně s tím, jak rozhodoval obdobné případy v minulosti. V případě odchýlení od dosavadní praxe je nutné odůvodnění.

5. Přesvědčivost

- Úředník poskytuje osobě během řízení informace o zjištěných skutečnostech a o jejích povinnostech vůči úřadu a informuje o budoucím postupu.

6. Přiměřenost

- Úřad zohledňuje při uplatňování svých pravomocí mimořádnou situaci určité osoby tak, aby jeho postup nebyl vůči této osobě nepřiměřeně tvrdý.

7. Efektivnost

- Úřad vždy usiluje o komplexní řešení problému osoby.

8. Odpovědnost

- Princip požaduje po úřadu, aby se nevyhýbal posouzení předběžné otázky nebo přijetí rozhodnutí ve věci, která spadá do jeho působnosti.

9. Otevřenost

- Osobám, které jsou anebo byly účastníky řízení, je umožněno nahlížet do všech úředních dokumentů a pořizovat si jejich kopie.

10. Vstřícnost

- Úředník se chová k osobám s respektem a zdvořilostí a je korektní vůči jiným úředníkům. [48]

[48] TARANDA, P. Dobrá správa ve veřejné správě – nový anebo jen prázdný pojem. *Daně a právo v praxi*, 2006, č. 9, s. 30. Publikováno v ASPI (ASPI ID: LIT26514CZ).

3.2 Vlastní činnost

Veřejný ochránce práv zahajuje činnost:

a) na základě podnětu fyzické nebo právnické osoby přímo jemu adresovaného

b) na základě podnětu adresovaného poslanci nebo senátorovi, který jej ochránci postoupil

c) na základě podnětu adresovaného některé z komor Parlamentu, která jej ochránci postoupila

d) z vlastní činnosti.[49]

K zahájení šetření musí podnět obsahovat jméno, příjmení a další identifikační údaje stěžovatele. Dále by mělo být jeho součástí vylíčení podstatných okolností jeho věci, včetně sdělení, zda věc byla předložena jinému státnímu orgánu, popřípadě s jakým výsledkem. Ještě má podnět zahrnovat označení úřadu, jehož se podnět týká, a doklad o tom, že byl úřad neúspěšně vyzván k nápravě. Pokud se podnět týká rozhodnutí, měl by být přiložen i jeho stejnopis. Jestliže veřejný ochránce práv obdrží od stěžovatele dostatečné podklady, ulehčí mu práci při šetření a zároveň se tím urychlí proces projednání záležitosti.[50]

Myslím si, že je podstatné, aby bylo doloženo sdělení, že byl úřad vyzván neúspěšně k nápravě. Tím je poskytnuta možnost orgánu veřejné správy vyřešit problém ještě před podáním stížnosti. V některých případech se může jednat o nedorozumění mezi dotčenou osobou a úřadem.

Kancelář veřejného ochránce práv má zřízenou telefonickou informační linku, která je obsluhovaná dle rozpisu pravidelných služeb právníky odboru věcné působnosti kanceláře veřejného ochránce práv. Na této lince jsou poskytovány informace jak o právním postavení, činnosti a působnosti ochránce, tak informace o již vedených podnětech. Tímto způso-

---

[49] KOLMAN, P. Veřejný ochránce práv ve vztahu k veřejné správě. *Veřejná správa*, 2005, č. 14, s. 10. Publikováno v ASPI (ASPI ID: LIT25843CZ).

[50] ŠABATOVÁ, A. *Ombudsman a lidská práva.* 1.vyd. Brno: Doplněk, 2008. S. 120. ISBN 978-80-7239-229-2.

bem lze předcházet podávání zbytečných podnětů, které svým obsahem nespadají do působnosti ochránce. Přínosem je také to, že občanovi je poskytnuta informace, na který úřad se může se stížností obrátit.[51]

Podnět na zahájení činnosti může ochránci podat každý, jakákoliv fyzická nebo právnická osoba. Podnět může být podán ústně do protokolu nebo písemně zaslán poštou, faxem, elektronickou poštou. Pro účely podávání ústních podnětů do protokolu slouží v Kanceláři veřejného ochránce práv stálá služba právníků zajišťujících výkon této činnosti. Jedná se o fakultativní zásadu písemnosti. Princip neformálnosti umocňuje i absence povinnosti fyzické nebo právnické osoby být v tomto případě zastoupen advokátem. Ochránce nejedná na podnět dalších osob, které podají stížnost ve prospěch příbuzného nebo přátel nebo cizí osoby, pokud sám nenabude přesvědčení, že je třeba zahájit šetření z vlastní iniciativy. Ochránce nemusí jednat na základě podnětu, který mu postoupil státní orgán. Podnět nepodléhá žádnému poplatku. Uplatňují se zde dva principy, a to neformálnosti a bezplatnosti.[52]

Složitá a časově náročná je etapa vyřizování podnětu od doby, kdy je oraženo razítkem podatelny Kanceláře veřejného ochránce práv, až po okamžik, kdy se podnět objeví v podobě spisu na stole ochránce s návrhem na zahájení šetření nebo odložení podnětu. V první fázi je spisu přidělena spisová značka a pak je spisu přidělen spisový kód, který určuje oblast, pod kterou daný podnět patří.[53]

Veřejný ochránce práv nejprve provádí předběžnou analýzu stížnosti. Posoudí, zda daný problém spadá do jeho působnosti, není-li předmětem soudního jednání, je-li dodržena lhůta, jež může uplynout od aktu úřadu. Pokud ochránce obdrží podnět, který je podle svého obsahu opravným prostředkem ve věcech správních nebo soudních, tedy žalobou nebo opravným prostředkem ve věcech soudních, nebo ústavní stížností, je povinen neprodleně

---

[51] HANÁK, M. Několik poznámek k procesu vyšetřování veřejného ochránce práv se zřetelem k činnosti stavebních úřadů. *Stavební právo*, 2003 č. 3, s. 27-34. ISSN-1211-6386 SP.

[52]KOLMAN, P. Veřejný ochránce práv ve vztahu k veřejné správě. *Veřejná správa*, 2005, č. 14, s. 10. Publikováno v ASPI (ASPI ID: LIT25843CZ)..

[53]HANÁK, M. Několik poznámek k procesu vyšetřování veřejného ochránce práv se zřetelem k činnosti stavebních úřadů. *Stavební právo*, 2003, č. 3, s. 27-34. ISSN-1211-6386 SP.

vyrozumět stěžovatele a poučit ho o správném postupu. Ochránce plní nezanedbatelnou informačně-osvětovou úlohu. Pokud ochránce podnět neodloží, nebo nesplní svoji povinnost informovat stěžovatele o možnosti odvolání, zahájí šetření a vyrozumí o tom písemně stěžovatele. O zahájení šetření informuje také úřad, od kterého požaduje první vyjádření ke skutkovým a právním otázkám. Veřejný ochránce práv disponuje vyšetřovacími oprávněními vůči úřadům, jejichž činnost kontroluje. Úřady jsou povinny na jeho žádost poskytnout informace, spisy a vysvětlení.[54]

Veřejný ochránce práv podnět odloží, pokud věc, které se podnět týká, nespadá do jeho působnosti nebo se netýká osoby, která podnět podala. Další důvod pro odložení podnětu může být:

a) nebyly doplněny chybějící náležitosti ani ve stanovené lhůtě,

b) zjevně neopodstatněný podnět,

c) od právní moci rozhodnutí nebo opatření či události, kterých se podnět týká,

d) uplynula v den doručení podnětu doba delší jednoho roku,

e) věc, které se podnět týká, je projednávána soudem nebo již byla soudem rozhodnuta

f) jde o podnět ve věci, která již byla ochráncem prošetřena a opakovaný podnět nepřináší nové skutečnosti.[55]

Jestliže veřejný ochránce práv nezjistí šetřením porušení právních předpisů ani jiné pochybení, vyrozumí písemně stěžovatele i úřad. Tím se stížnost považuje za vyřízenou. V dopisu úřadu ochránce sdělí, že v jeho postupu neshledal pochybení. Dopisem stěžovateli vysvětlí, proč byl postup úřadu správný, jakými zákony se ochránce při posuzování stížnosti řídil, případně připojí radu, doporučení nebo informaci.[56]

---

[54] ŠABATOVÁ, A. *Ombudsman a lidská práva.* 1.vyd. Brno: Doplněk, 2008. s. 117-118. ISBN 978-80-7239-229-2.

[55] § 12 zákona o veřejném ochránci práv

[56] ŠABATOVÁ, A. *Ombudsman a lidská práva.* 1.vyd. Brno: Doplněk, 2008. s. 125. ISBN 978-80-7239-229-2.

Zjistí-li ochránce šetřením porušení právních předpisů či jiná pochybení, vyzve úřad, aby se k jeho zjištění vyjádřil ve lhůtě 30 dnů. Jestliže prošetřovaný úřad na výzvu sdělí, že provedl nebo provádí opatření k nápravě a ochránce tato opatření shledá dostatečnými, vyrozumí o tom stěžovatele i úřad. Pokud veřejný ochránce práv není s vyjádřením spokojen nebo po marném uplynutí lhůty, kdy úřad vůbec neodpoví, sdělí písemně své stanovisko úřadu i stěžovateli a součástí tohoto stanoviska je i návrh opatření k nápravě. Úřad má možnost se vyjádřit k závěrům šetření, případně ihned přijmout opatření k nápravě.[57]

3.2.1 Opatření k nápravě

Ochránce může navrhnout tato opatření k nápravě:

a) zahájení řízení o přezkoumání rozhodnutí, úkonu nebo postupu úřadu, lze-li je zahájit z úřední moci,

b) provedení úkonů k odstranění nečinnosti,

c) zahájení disciplinárního nebo obdobného řízení,

d) zahájení stíhání pro trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt,

e) poskytnutí náhrady škody nebo uplatnění nároku na náhradu škody.[58]

Pomocí těchto opatření má být podle názoru ochránce nejúčinněji odstraněn závadný stav, vzniklá újma. Stanovisko i samotný návrh opatření má iniciační charakter. Účinek by měl být podpořen autoritou ochránce. Veřejný ochránce práv není oprávněn přímo zasahovat do činnosti a rozhodování úřadů.[59]

Ochránce používá téměř všechna vyjmenovaná opatření kromě poskytnutí či uplatnění nároku na náhradu škody, ke kterému neexistuje jiný zákonný podklad. Stěžovatel může na

---

[57] KOLMAN, P. Veřejný ochránce práv ve vztahu k veřejné správě. *Veřejná správa*, 2005, č. 14, s. 10. Publikováno v ASPI (ASPI ID: LIT25843CZ).

[58] § 19 zákona o veřejném ochránci práv.

[59] SLÁDEČEK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 67-70. ISBN 80-7179-445-7.

doporučení veřejného ochránce práv uplatnit nárok na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem, jedná se o radu stěžovateli jak postupovat. Ojediněle se používá návrh na zahájení trestního stíhání.[60]

Mezi další opatření, která ochránce doporučoval, patří například provedení organizačních změn, informování na poradě o stanovisku ochránce, zaslání omluvného dopisu stěžovateli. I když úřad pochybil, v některých případech nebylo možné navrhnout jiné opatření než symbolické, které může mít pro stěžovatele alespoň morální význam.[61]

3.2.2 Lhůta a postup

Úřad je povinen ve stanovené lhůtě do 30 dnů odpovědět na doručené závěrečné stanovisko a sdělit ochránci, jaká opatření k nápravě provedl. Jestliže úřad danou povinnost nesplnil, nebo jsou opatření k nápravě nedostatečná, má ochránce dvě možnosti dalšího postupu:

a) vyrozumí nadřízený úřad a není-li takového úřadu, pak vládu,

b) může informovat veřejnost.[62]

V případě, že úřad odmítne provést navrhovaná opatření a písemně to s odůvodněním ochránci sdělí ve lhůtě 30 dnů, ochránce by měl posoudit odůvodnění. V případě dostatečných důvodů může provést jejich revizi a novou verzi zaslat úřadu nebo setrvat na svém stanovisku a návrhu opatření nedostatečného odůvodnění. Stanoveným postupem by se řídil po marném uplynutí dalších 30 dnů.[63]

---

[60] ŠABATOVÁ, A. *Ombudsman a lidská práva.* 1.vyd. Brno: Doplněk, 2008. s. 126-127. ISBN 978-80-7239-229-2.

[61] Tamtéž, s. 126-127.

[62] KOLMAN, P. Veřejný ochránce práv ve vztahu k veřejné správě. *Veřejná správa*, 2005, č. 14, s. 10. Publikováno v ASPI (ASPI ID: LIT25843CZ).

[63] SLÁDEČEK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. s. 70-72. ISBN 80-7179-445-7.

Ochránce využívá oba druhy sankcí přiměřeně. V případě, kdy se obrátí na vládu, jde o časově a kapacitně náročnější možnost, ale vede to k výsledku, buď k systémové změně praxe nebo ke změně zákona. Tento prostředek nelze používat příliš často.[64]

3.2.3 Systematické návštěvy zařízení

V roce 2006 byl zákon o veřejném ochránci práv novelizován a rozšířila se jeho působnost o kontrolu míst, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě rozhodnutím orgánu veřejné moci nebo v důsledku závislosti na péči, s cílem posílit ochranu těchto osob před mučením, krutým, nelidským a ponižujícím zacházením nebo trestáním a jiným špatným zacházením.[65]

Zprávy z jednotlivých zařízení se nezveřejňují. Ochránce zpracovává obecné zprávy, v nichž zevšeobecní dané problémy, které zaznamenal ve více zařízeních stejného druhu. Zprávy jsou zveřejňovány na internetových stránkách Kanceláře veřejného ochránce práv.[66]

3.3 Další činnosti ochránce

Ochránce předkládá každý rok do 31. března Sněmovně souhrnnou písemnou zprávu o činnosti za uplynulý rok. Dále zprávu zasílá Senátu, prezidentu republiky, vládě, ministrům a správním úřadům s celorepublikovou působností. Pro informaci veřejnosti zveřejňuje zprávu o činnosti na webových stránkách veřejného ochránce práv.

Další informování probíhá prostřednictvím pravidelných tiskových konferencí, vydáváním specializovaných odborných publikací z jednotlivých oborů veřejného práva, organizováním seminářů pro nestátní neziskové organizace a veřejnou správu a právnických konfe-

---

[64] ŠABATOVÁ, A. *Ombudsman a lidská práva.* 1.vyd. Brno: Doplněk, 2008. s. 126-127. ISBN 978-80-7239-229-2.

[65] § 1 odst. 3 zákona o veřejném ochránci práv.

[66] ŠABATOVÁ, A. *Ombudsman a lidská práva*. 1.vyd. Brno: Doplněk, 2008. s. 127-128. ISBN 978-80-7239-229-2.

rencí, z nichž vzešlo několik sborníků. Často jsou v mediích publikovány články a rozhovory.[67]

Kromě souhrnné zprávy předkládá Poslanecké sněmovně nejméně jednou za 3 měsíce informaci o své činnosti a zprávu o jednotlivých věcech, v nichž nebylo dosaženo dostatečných opatření k nápravě. Poslanecká sněmovna projednává tyto zprávy a informace a ochránce má právo ze zákona se zúčastnit této schůze.[68]

Myslím si, že informační činnost by měla být jednou z hlavních činností veřejného ochránce práv, seznamovat nejširší obyvatelstvo se svou činností. Na různých případech poukazovat na špatné a současně i na dobré jednání veřejné správy. Docházelo by tím, k rozšiřování povědomí občanů jak o instituci veřejného ochránce práv, tak o jednání veřejné správy, která má být v souladu s principy dobré správy.

[67] ŠABATOVÁ, A. *Ombudsman a lidská práva.* 1.vyd. Brno: Doplněk, 2008. s. 130-131. ISBN 978-80-7239-229-2.

[68] Tamtéž, s. 130-131.

4 KANCELÁŘ VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV

Kancelář veřejného ochránce práv byla založena k organizačnímu, odbornému a technickému zabezpečení činnosti veřejného ochránce práv statutem Kanceláře veřejného ochránce práv ze dne 31.1.2001 vydaným na základě zákona o veřejném ochránci práv.[69] Organizační struktura Kanceláře je upravena Organizačním řádem. V čele Kanceláře veřejného ochránce práv je vedoucí, který svou činnost vykonává podle pokynů veřejného ochránce práv. [70]

Ze samostatné kapitoly státního rozpočtu č. 309 jsou hrazeny výdaje na činnost veřejného ochránce práv a Kanceláře veřejného ochránce práv.

Veřejným ochráncem práv je v České republice JUDr. Pavel Varvařovský. Na postu zástupkyně veřejného ochránce práv působí RNDr. Jitka Seitlová.

Kancelář veřejného ochránce práv se člení na sekretariát veřejného ochránce práv a jeho zástupce, odbor právní, odbor administrativních a spisových služeb a odbor vnitřní správy. V roce 2009 byl stanoven limit počtu zaměstnanců Kanceláře na 97 osob a tento limit stanovený státním rozpočtem byl dodržen. Z celkového počtu zaměstnanců se 73 zaměstnanců přímo zabývalo vyřizováním podnětů a provádění tzv. detenčních návštěv. V posledním čtvrtletí roku 2009 bylo zahájeno přijímání nových zaměstnanců pro zabezpečení činnosti vyplývající z nově schváleného antidiskriminačního zákona.

Právní odbor se dále člení:

- Oddělení stavebního řádu a životního prostředí,
- Oddělení veřejného pořádku a místní správy,
- Oddělení dohledu nad omezováním osobní svobody,
- Oddělení sociálního zabezpečení,

---

[69] § 25 zákona o veřejném ochránci práv.

[70] *Povinně zveřejňované informace* [online]. [cit. 2011-03-14]. Dostupné z WWW: <http://www.ochrance.cz/kancelar-verejneho-ochrance-prav/povinne-zverejnovane-informace/>.

- Oddělení rovného zacházení,
- Oddělení justice, migrace a financí,
- Oddělení rodiny, zdravotnictví a práce

Odbor administrativních a spisových služeb se dále člení:

- Oddělení administrativních služeb,
- Oddělení spisových služeb

Odbor vnitřní správy se dále člení:

- Oddělení ekonomické,
- Samostatný referát personální a EF,
- Samostatný referát informatiky a IT,
- Samostatný referát dopravy,
- Samostatný referát správy budov[71]

[71] *Povinně zveřejňované informace* [online]. [cit. 2011-03-14]. Dostupné z WWW: <http://www.ochrance.cz/kancelar-verejneho-ochrance-prav/povinne-zverejnovane-informace/>.

5 VOP PŘI ŘEŠENÍ STÍŽNOSTÍ V OBLASTI STAVEBNÍHO ZÁKONA

Oblast stavebního práva upravuje zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v platném znění (dále jen „stavební zákon“). Nabyl účinnosti od 1. 1. 2007. Jedná se o právní předpis, který oproti staré právní úpravě nastavuje úpravu územního plánování, územního rozhodování a stavebního řádu koncepčně zcela nově. Stavební zákon je speciálním zákonem a co není upraveno ve stavebním zákoně, stavební úřady postupují podle správního řádu. Smyslem této právní úpravy je posílit právní jistoty občanů a investorů v řízení podle stavebního zákona a umožnit obcím a krajům rozhodovat ve vzájemné spolupráci o rozvoji jejich území. Tento stavební zákon, oproti starému zákonu č.50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen „starý stavební zákon), zrychluje a zjednodušuje dosavadní povolovací řízení, některé administrativní úkony vypouští nebo snižuje jejich formálnost, zintenzivňuje kontrolu nad prováděním staveb, kolaudaci staveb a tím umožňuje jejich bezodkladné využívání.[72]

Veřejný ochránce práv zaznamenal rozporné vnímání nového stavebního zákona, a proto uskutečnil odbornou konferenci v lednu 2009 na téma Stavební řád. Účelem konference byla diskuze nad úskalími při výkonu státní správy na úseku stavebního řádu. Konference se zúčastnili zástupci obcí a měst, krajů a ústředních orgánů státní správy. Tématy byla novela stavebního zákona, veřejnoprávní smlouvy na úseku stavebního řádu, problém opomenutého účastníka či vydávání závazných stanovisek dotčenými orgány a jejich přezkum v odvolacím řízení, dále problémy týkající se způsobu výkonu rozhodnutí stavebním úřadem a jeho finanční zajištění.[73]

---

[72] *Nový stavební zákon* [online]. [cit. 2011-03-12]. Dostupné z WWW: <http://www.mmr.cz/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Pravo-Legislativa/Pravni-predpisy/Novy-stavebni-zakon>.

[73] *Sborník z konference Stavební řád* [online]. [cit. 2011-03-25]. Dostupné z WWW: <http://www.ochrance.cz/trideni-dle-oblasti/trideni-dle-oblasti-dokumenty-ke-stazeni/?tx_odlistdocument_pi1%5Barea%5D=6&id=101595&tx_odlistdocument_pi1%5Bsubmit%5D.x=0&tx_odlistdocument_pi1%5Bsubmit%5D.y=0>.

5.1 Stížnosti

V případě, že je stěžovatel účastníkem řízení vedeného dle příslušných ustanovení stavebního zákona, může v rámci tohoto řízení uplatnit své námitky a připomínky. Stavební úřad musí o námitkách podaných do řízení rozhodnout. Jestliže účastníkovi řízení není v jeho námitkách vyhověno, může se proti rozhodnutí odvolat. Pokud chce stěžovatel uplatnit stížnost a není vedeno žádné řízení dle příslušných ustanovení stavebního zákona, postupuje se ve stížnostech a jejich vyřizování podle 7. části zákona č. 500/2004 Sb., v platném znění správního řádu (dále jen „správní řád“). Rovněž pokud chce stěžovatel podat stížnost proti nevhodnému chování úředních osob nebo proti postupu správního orgánu postupuje se podle ust. § 175 správního řádu.

Nejdříve bych chtěla vymezit pojem stížnost. Občan má právo usilovat prostřednictvím stížností, oznámení a podnětů o odstranění zjištěných nedostatků v nejrůznějších oblastech života společnosti.

Stížnost upravenou správním řádem lze použít pouze při obraně proti nevhodnému chování úředních osob nebo proti postupu správního orgánu, neposkytuje-li správní řád jiný prostředek ochrany. Stížnost může podat jen „dotčená osoba“, která je definována jako osoba, jíž se činnost správního orgánu v jednotlivém případě dotýká.[74]

Stížnost se podává u správního orgánu, který vede řízení a sám se protiprávního postupu, proti kterému je podávána stížnost, dopustil, případně se nevhodně choval pracovník tohoto správního orgánu. Podání lze učinit písemně nebo ústně. Stížnost lze podat ústně a správní orgán je povinen tuto stížnost sepsat. Pokud je stížnost podána ústně a je ihned vyřešena, tak se sepíše písemný záznam, který musí obsahovat znění stížnosti i její vyřízení.

Stěžovatel může požádat nadřízený orgán, aby přešetřil způsob vyřízení stížnosti v případě, kdy se stěžovatel domnívá, že stížnost nebyla řádně vyřízena. Nadřízený správní orgán je ten, který stanovuje zvláštní zákon, resp. ten, který podle zákona rozhoduje o odvolání, případně vykonává dozor. Nadřízeným správním orgánem obce je krajský úřad, nadříze-

[74] KADEČKA, S. a kol. *Správní řád.* 1. vyd. Praha: ASPI, 2006. s. 186-190. ISBN: 80-7357-226-5.

ným správním orgánem orgánu kraje ve věcech samostatné působnosti je Ministerstvo vnitra a ve věcech přenesené působnosti věcně příslušný ústřední správní úřad.

Před tím, než by měl stěžovatel zaslat podnět stížnosti veřejnému ochránci práv, by měl k vyřešení daného problému vyčerpat dostupné možnosti. Ochránce vyžaduje doložení podkladů, že se sám stěžovatel na úřad, na který je podávána stížnost, obrátil a neúspěšně žádal o nápravu.[75]

Následující body musí stěžovatel splnit ještě před tím, než podá podnět stížnosti ochránci. Stěžovatel může podat odvolání nadřízenému orgánu a požádat o zjednání nápravy v případě:

- proti rozhodnutí úřadu,
- pokud úřad nevydal rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě,
- pokud úřad měl zahájit nějaké řízení, ale vůbec ho nezahájil a je nečinný
- pokud se stěžovatel nemůže odvolat, ale cítí se v právu a nesouhlasí s jednáním úřadu, má možnost podat stížnost nejvyššímu představiteli daného úřadu (tajemník, ředitel).

Obrátit se na ochránce se může stěžovatel, pokud nebude s nápravou a přijatými opatřeními spokojen nebo pokud úřad na podanou stížnost nereaguje. Ochránci je třeba přinést osobně nebo zaslat kopie všech dokumentů, které se daného problému týkají.[76]

5.2 Řešení stížností v oblasti stavebního práva

Veřejný ochránce práv dostává podněty z oblasti stavebního práva velmi často. Ochránce disponuje vůči všem úřadům vyšetřovacími pravomocemi. Do činnosti úřadů však nemůže zasahovat jinak, než stanovuje zákon o veřejném ochránci práv.

---

[75] *Co předchází stížnosti k ombudsmanovi* [online]. [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: <http://www.ochrance.cz/chcete-si-stezovat/co-predchazi-stiznosti-ombudsmanovi/>.

[76] Tamtéž.

Dle zákona je ochránce oprávněn, s vědomím vedoucích stavebních úřadů i bez předchozího upozornění, vstupovat do všech prostor úřadu. Ve vztahu ke stavebnímu úřadu by se toto ustanovení zákona mohlo týkat např. archivu, kde je uložena stavební dokumentace a není veřejně přístupný. Ochránce musí při vstupu do úřadu informovat vedoucího úřadu, i když je jeho oprávnění dáno ex lege. Veřejný ochránce práv je oprávněn při šetření na úseku stavebního práva:

- nahlížet do spisů,
- klást otázky jednotlivým zaměstnancům úřadu,
- být přítomen při ústním jednání a provádění důkazů úřady a klást přítomným osobám otázky,
- zprostit zaměstnance úřadu mlčenlivosti pro účely šetření.[77]

Ochránce má právo být přítomen jak ústního jednání, tak místního šetření. Má právo klást otázky přizvaným osobám, mezi nimiž může být znalec (např. statik, autorizovaný architekt), soused stěžovatele, zástupce obce, zástupce dotčených orgánů státní správy, zástupce stavebníka, zástupce vlastníků a správců inženýrských sítí. Jiným způsobem než místním šetřením nemá možnost veřejný ochránce práv kontaktovat přítomné osoby – mimo dotčené orgány státní správy, protože se na ně jeho působnost nevztahuje.[78]

V případech stavebního práva je důležité předem ohlásit návštěvu ochránce či pracovníka Kanceláře, aby byl přítomen pracovník stavebního úřadu a byly zabezpečeny podklady – spisy, územně plánovací dokumentace, fotodokumentace. Bez těchto podkladů není možné případ objektivně posoudit. Při šetření je kontaktován vedoucí stavebního úřadu a také jeho nadřízený např. starosta nebo tajemník.

Při přezkoumávání rozhodnutí se veřejný ochránce práv obrací také na orgány, které mají postavení tzv. dotčených orgánů státní správy, aniž by tyto orgány byly přímo předmětem stížnosti a tedy objektem šetření ochránce. Mezi tyto orgány patří např. odbor životního

---

[77] § 15 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv.

[78] *Vyšetřovací instrumenty ombudsmana ve vztahu ke stavebním úřadům* [online]. [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: < http://pravniradce.ihned.cz/c1-12381020>.

prostředí, hasičský záchranný sbor, krajská hygienická stanice, odbor dopravy a další orgány např. inspektorát bezpečnosti práce, sdružení pro životní prostředí zdravotně postižených, dopravní inspektorát. [79]

Existují případy, kdy výstupní akty dotčených orgánů s šetřeným případem pouze souvisejí a je třeba si za účelem řádného posouzení podnětu vyžádat jejich stanovisko. Na druhé straně jsou případy, kdy je tento akt předmětem stížnosti, byť požadovaným výsledkem šetření je vydání rozhodnutí ze strany stavebního úřadu (územní rozhodnutí, stavební povolení, kolaudační souhlas aj.). [80]

Nejdůležitější povinností stavebního úřadu je poskytnout informace. Veřejný ochránce práv vyzve vedoucího stavebního úřadu, aby se vyjádřil k podnětu, námitkám, zdůvodnil kroky, které stavební úřad učinil, případně vysvětlil, proč nebyly dané úkony realizované.

Při provedení důkazů lze požadovat po stavebním úřadu ty důkazy, ke kterým je ze zákona oprávněn. Je třeba zohlednit časovou náročnost a způsob provedení důkazu. Dle správního řádu náleží k důkazům: výslech svědků, výslech znalce, provedení důkazu listinou a ohledání. Mezi další důkazní prostředky patří: fotografie, nákres nebo audiovizuální záznamy.

Jestli důkaz přispěl k objasnění skutečného stavu věci je zjištěno až po jeho provedení. Zákonem jsou vyloučeny důkazy, které nejsou v souladu s právními předpisy. K takovým důkazům nesmí správní orgány přihlížet.

Ochránce žádá po stavebním úřadu v rámci provedení důkazů vysvětlení k případu i provedení uvedených důkazů. Jako důkazní prostředky ve stavebním právu se používá výslech účastníků územního, stavebního řízení, pořízení znaleckého posudku v oboru statiky staveb, zdravotní nezávadnosti stavby, požární bezpečnosti atd. S dalším oprávněním spočívajícím v provedení úkonů dozoru je prováděn důkaz ohledání, většinou místním šetřením.

---

[79] *Vyšetřovací instrumenty ombudsmana ve vztahu ke stavebním úřadům* [online]. [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: < http://pravniradce.ihned.cz/c1-12381020>.

[80] Tamtéž.

V případě stavebního úřadu se pod ohledáním rozumí úkon spočívající ve fyzické prohlídce objektu.[81]

Na žádost ochránce je další povinností úřadu uskutečnit provedení úkonu dozoru. Veřejný ochránce práv může po správním orgánu požadovat jak provedení úkonů v rámci systému vnitřního dozoru, tj. v rámci vztahů nadřízenosti a podřízenosti, tak i úkonů v systému správního dozoru, tj. mimo hierarchické vztahy nadřízenosti a podřízenosti. Ochránce v oblasti stavebního práva oba systémy dozoru kombinuje.

Další formou jsou dozory v záměrech kontroly samostatné a přenesené působnosti obcí a krajů. Většina podnětů, které ochránce obdrží od stěžovatelů v rámci stavebního práva, napadá akty prvostupňových stavebních úřadů působících na úrovni měst a obcí. [82]

Kontrolními prohlídkami staveb jsou pověřeni pracovníci stavebního úřadu, kteří vykonávají soustavný dozor nad zajišťováním ochrany veřejných zájmů, ochrany práv a oprávněných zájmů fyzických a právnických osob. Mezi pravomoci stavebního úřadu patří provádění kontrolních prohlídek stavby, nařizování neodkladného odstranění stavby, úpravy na stavbě, stavebním pozemku, provedení udržovacích prací, vyklízení stavby či uložení opatření na sousedním pozemku či stavbě.[83]

Stavební úřad provádí kontrolní prohlídky v průběhu výstavby, před vydáním kolaudačního souhlasu a v případech, kdy má být nařízeno neodkladné odstranění stavby, zabezpečovací práce, úpravy nebo vyklizení stavby anebo na základě podnětu - stížnosti. Při kontrolní prohlídce stavební úřad zjišťuje, zda je stavba provedena dle ověřené projektové dokumentace a zda je technicky správně, není-li ohrožen život a zdraví osob anebo životního prostředí. Vše probíhá na podkladě ověřené projektové dokumentace či dokumentace pro provedení stavby.[84]

---

[81] *Vyšetřovací instrumenty ombudsmana ve vztahu ke stavebním úřadům* [online]. [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: < http://pravniradce.ihned.cz/c1-12381020>.

[82] Tamtéž.

[83] § 132 – 136 stavebního zákona.

[84] Tamtéž.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 KAZUISTIKY

V této kapitole se zaměřím na 2 případy ze stavební oblasti, které řešil veřejný ochránce práv. Nejdříve bych chtěla definovat pojem kazuistika. Kazuistika je výklad práva se zřetelem ke konkrétnímu individuálnímu případu.[85]

Kazuistiky rozdělím do částí, ve kterých popíši okolnosti případu, roli veřejného ochránce práv a můj názor.

6.1 Kazuistika č. 1

6.1.1 Popis případu

Paní B. využívala uličku k jízdě automobilem ke svému rodinnému domu a garáži. Pan P. postavil v uličce zděné oplocení včetně vstupu a terénního schodiště bez stavebního povolení či ohlášení, čímž způsobil potíže jeho sousedce paní B. s přístupem k jejímu domu. Tím zúžil stávající komunikaci. Paní B. se obrátila na místní stavební úřad. V dané věci odbor výstavby vydal rozhodnutí o nařízení zastavení všech stavebních prací na stavbě terénního schodiště před rodinným domem pana P. Odbor výstavby zahájil řízení o nepovolených stavebních úpravách a v rámci tohoto řízení vyzval stavebníka k předložení žádosti o dodatečné povolení stavby, v souladu s ustanovením § 88 odst. 1. starého stavebního zákona (jelikož byl tento případ řešen v době jeho platnosti), včetně předložení potřebných dokladů a stanovil lhůtu 60 dnů ode dne doručení výzvy. Odbor výstavby zahájil řízení o odstranění výše uvedené stavby a svolal ústní jednání a místní šetření. Stavebník pan P. se tohoto jednání nezúčastnil z důvodu hospitalizace v nemocnici, ani nestanovil svého zástupce při jednání. Odbor opětovně svolal ústní jednání, avšak ani tohoto se pan P. nezúčastnil.

Odbor výstavby inicializoval provedení zaměření hranic pozemků v dané lokalitě. Dle tohoto měřického náčrtu na vytýčení hranic pozemku bylo zjištěno, že stavba zděného oplocení se v celém rozsahu nachází na pozemku stavebníka pana P., na pozemku jiného vlast-

---

[85] *Kazuistika* [online]. [cit. 2011-03-30]. Dostupné z WWW: <http://slovnik-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/kazuistika-kasuistika>.

níka – obce se nachází část terénního schodiště ke vstupu do dvorní části rodinného domu stavebníka pana P. Současně bylo tímto zaměřením zjištěno, že opěrné zdi patřící ke stavbám sousedky paní B. jsou z větší části provedeny na pozemku ve vlastnictví Obce.

Odbor výstavby vydal rozhodnutí o nařízení odstranění stavby zděného oplocení včetně vstupu a terénního schodiště postavené bez stavebního povolení či ohlášení.

Daná situace v žádném případě nebrání k přístupu k rodinnému domu a garáži paní B. V daném místě (v uličce) není místní komunikace a nemůže sloužit k provozu vozidel.

6.1.2 Role veřejného ochránce práv v tomto případu

Paní B. tuto skutečnost oznámila na Stavební úřad v obci, který provedl prohlídku místa. Nařídil odstranění stavby, avšak náprava nebyla sjednána. Paní B. se proto obrátila na veřejného ochránce práv a na základě jejího podnětu se rozhodl veřejný ochránce práv ve věci zahájit šetření dle zákona o veřejném ochránci práv. Ochránce požádal úřad o poskytnutí nezbytné součinnosti.

Předmětem šetření ochránce bylo prověření správnosti postupu stavebního úřadu v případě staveb, které stěžovatelce zužují komunikaci a také posouzení předmětné komunikace.

Pověřené zaměstnankyně Kanceláře veřejného ochránce práv provedly na místě šetření a pořídily fotodokumentaci.

Obecní úřad pro účely šetření poskytl kopii vyjádření původního majitele domu paní B. ve věci užívání předmětné komunikace a také kopii kolaudačního rozhodnutí garáže paní B.

Veřejný ochránce práv dospěl k následujícím závěrům. Přístupová komunikace k domu paní B. není zařazená do sítí místních komunikací, a proto je nutno ji dle zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, považovat za veřejně přístupnou účelovou komunikaci. Účelovou komunikací je taková pozemní komunikace, která slouží ke spojení jednotlivých nemovitostí pro potřeby vlastníků těchto nemovitostí nebo ke spojení těchto nemovitostí s ostatními pozemními komunikacemi nebo k obhospodařování zemědělských a lesních pozemků.[86] Každý je oprávněn pozemní komunikaci využívat

[86] Ust. § 7 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

bezplatně obvyklým způsobem a k účelům, ke kterým jsou určeny. Uživatel je přitom povinen se přizpůsobit stavebnímu stavu a dopravně-technickému stavu dotčené komunikace.

6.1.3 Vyřešení případu

Veřejný ochránce práv dospěl k závěru, že předmětná účelová komunikace není způsobilá k užívání automobily. Tato ulička vznikla v době, kdy byly budovány okolní domy a v té době nebyly využívány automobily. Proto nebylo nutností zajistit dopravní obslužnost domu autem. Ačkoli současné využívání komunikace se přitom musí přizpůsobit stávajícím podmínkám. Současné právní normy stanovují, že dům musí mít zajištěno patřičné komunikační napojení, tyto normy se vztahují na nové výstavby a nemají zpětnou účinnost. U starých domů, které v obcích tvoří jejich původní zástavbu, není v mnoha případech možné adekvátní komunikační spojení zajistit. Toto se týká případu paní B. Ulička, kterou využívá k jízdě automobilem, je nezpůsobilá k takovému využití. Dokonce i garáž paní B. byla zkolaudována pro parkování mopedů, kol a vozíků, nikoliv automobilů.

Veřejný ochránce práv neshledal pochybení v postupu Obecního úřadu. Ani v postupu úřadu se zákonem neshledal ochránce závady.

6.1.4 Vlastní názor na případ

Můj názor na tento případ je takový, že paní B. byla seznámena při koupi jejího rodinného domu a garáže se stávající situací. Ulička je opravdu velmi úzká a dříve se jí dalo projet jen s menším automobilem. V současné době si nemůže svou činností vymáhat zlepšení přístupu a zajištění příjezdu, jelikož to s ohledem na danou situaci není realizovatelné. Je všeobecně známo, že právní povědomí většiny občanů naší republiky při koupi nemovitostí je velmi malé. Kupující se nezajímají o záležitosti týkající se okolí stavby, její přístupnosti a možností úpravy okolí stavby. Dále berou na lehkou váhu věcná břemena vázaná na stavby apod. Poté úřady řeší zbytečně vzniklé problémy.

Domnívám se, že v mnoha případech nepovolených staveb se stavební úřady snaží apelovat na sousedské vztahy a mnohdy se snaží o klidné vyřešení případů. Jako první nařizují odstranění staveb, ukládání pokut a podání u soudu je až tou poslední možností řešení v případě, že všechny jiné systémy selžou.

Myslím si, že by stavební úřady měly v případech černých staveb postupovat přísněji. Zákon jim umožňuje nařídit odstranění nepovolené stavby nebo uložení pokuty, popřípadě podání trestního oznámení. Stavební úřady by měly být důsledné a aktivní v případech černých staveb, což by podle mého názoru mohlo mít i preventivní charakter a ti, kteří by o černé stavbě uvažovali, by to s ohledem na možné sankce nebo komplikace s odstraněním takové stavby přinejmenším velmi dobře zvážili.

Navíc si myslím, že obec by se v případech jako je tento měla řádně starat o svůj majetek a dbát o to, aby skutečnost (v případě, že stavby, v konkrétním případě opěrná zeď paní B. jsou řádně povoleny) odpovídala vlastnickým vztahům, neboť do budoucna tento nezájem vlastníka pozemku může být dalším těžko řešitelným problémem.

6.2 Kazuistika č. 2

6.2.1 Popis případu

Pan B. upravoval a přistavoval ke svému rodinnému domu. Úpravy spočívaly v přístavbě chodby, rozšíření garáže, stavební úpravy hospodářských objektů na obytné místnosti, zřízení koupelny a WC. Stavební úřad vydal panu B. stavební povolení na tyto úpravy.

Jeho soused pan H. podal oznámení stavebnímu úřadu, že pan B. nedodržel tvar a výšku střechy, vybudoval podkrovní podlaží a nová střecha a okap v zadní části stavby bývalé hospodářské budovy přesahuje na jeho pozemek. Na základě podání tohoto oznámení provedl stavební úřad místní šetření, jehož výsledkem bylo zahájení řízení o odstranění nepovolené změny stavby.

Soused pan H. nesouhlasil s dodatečným povolením stavebních úprav a požadoval snížení výšky zadní části stavby. Současně pan H. poukázal na stavební nekázeň svých sousedů. Pan H. podal ke Krajskému úřadu stížnost na stavební dozor souseda, pana M., který je současně vedoucím jiného stavebního úřadu. Pan H. namítal, že pan M. může zneužít svého postavení, pan H. se obával, že možná osobní známost pana M. a vedoucího místního stavebního úřadu povede k neobjektivnímu posuzování a hodnocení celého případu ze strany vedoucího příslušného (místního) stavebního úřadu. Krajský úřad konstatoval, že pan M. nemůže do řízení z titulu své funkce vedoucího stavebního úřadu v jiném obvodu vstupovat.

Pan H. poukázal na to, že v řízení o odstranění nepovolených stavebních úprav nebylo doposud rozhodnuto a opakovaně upozornil stavební úřad na pokračující stavební nekázeň stavebníka pana B. Stavební úřad vyzval stavebníka k okamžitému zastavení stavebních prací. Pan H. podal opět stížnost v dané věci ke Krajskému úřadu. Krajský úřad vyrozuměl pana H., že řízení o odstranění stavby nebylo dosud ukončeno a vyzval stavební úřad, aby zjistil, zda stavebník na stavbě provádí nepovolené stavební práce. Krajský úřad jako nadřízený orgán současně upozornil stavební úřad na nutnost dodržování zákonných lhůt pro vydávání rozhodnutí.

6.2.2 Role veřejného ochránce práv v tomto případu

Soused pan H. podal podnět veřejnému ochránci práv a ochránce na základě ustanovení § 14 zákona o veřejném ochránci práv zahájil šetření.

Veřejný ochránce práv pověřil pracovníky Kanceláře veřejného ochránce práv, aby provedli šetření na místě samém za účelem zjištění situace. Šetření se dále zúčastnil stavebník pan B. a vedoucí místního stavebního úřadu. Stavebník pan B. seznámil pracovníky Kanceláře s aktuálním stavem své rozestavěné stavby rodinného domu přímo na staveništi. Vedoucí stavebního úřadu potvrdil a písemně doložil, že stavebník byl vyzván opatřením stavebního úřadu k doplnění dokumentace stavby o odborné posouzení znalce v oboru proslunění a denního osvětlení budov z hlediska vlivu stavby pana B. na sousední nemovitost pana H., a to ve lhůtě do 12 měsíců od obdržení výzvy. Řízení o odstranění stavby zůstalo po tuto dobu přerušeno.

Po doložení odborného posudku proslunění a denního osvětlení zpracovaného autorizovanou osobou vyjádřil pan H. nesouhlas s posudkem.

K námitce stavebního dozoru veřejný ochránce práv uvedl, že pokud má stěžovatel pochybnosti o nepodjatosti vedoucího stavebního úřadu v daném řízení, má tyto své pochybnosti sdělit starostovi města, který by o podjatosti či nepodjatosti této osoby rozhodl dle správního řádu.

6.2.3 Vyřešení případu

Stavební úřad na základě opatření nadřízeného orgánu vydal dodatečné povolení změny nedokončené stavby, proti kterému se pan H. odvolal. Stavební úřad uzavřel tento případ tím, že i když stavba byla prováděna v rozporu se stavebním povolením, nebyly shledány důvody pro nařízení jejího odstranění, a proto byla dodatečně povolena. Námitky pana H. týkající se zastínění jeho domu – obytných místností nebyly stavebním úřadem shledány jako opodstatněné.

Veřejný ochránce práv dospěl k závěru, že stavební úřad nepostupoval v souladu s principy dobré správy, když svou nečinností v řízení způsobil neodůvodněné průtahy.

6.2.4 Vlastní názor na případ

Případ dle mého názoru je velmi komplikovaný a pravděpodobně se v něm promítly i špatné sousedské vztahy, které se zřejmě zhoršily i liknavým přístupem stavebního úřadu k celému problému. V případě, že pan H. vyslovil pochybnost o podjatosti vedoucího stavebního úřadu v uvedeném řízení, měl přímo vedoucí stavebního úřadu pana H. informovat o možnosti podání návrhu na vyloučení vedoucího stavebního úřadu z řízení. Tento návrh měl pan H. podat představenému vedoucího stavebního úřadu. Vzhledem k tomu, že tato informace nebyla panu H. poskytnuta, nedůvěra pana H. k instituci stavebního úřadu provází celý případ. Také poskytnutá lhůta pro odborné posouzení na proslunění a denní osvětlení budov z hlediska vlivu stavby pana B. na sousední nemovitost pana H. se mně jeví velmi benevolentní. Stavební úřad v průběhu celého řízení nedodržoval zákonné lhůty a taky dlouhodobou nesoučinnost s institucí veřejného ochránce práv. Omluvný dopis vedoucího stavebního úřadu, zaslaný veřejnému ochránci práv, vysvětlil nesoučinnost s touto institucí. Musím podotknout, že představený vedoucího stavebního úřadu, v tomto případě starosta města, selhal, neboť mu muselo být zcela jasné, že v případě vážné, dlouhodobé nemoci vedoucího stavebního úřadu je chod této instituce ochromen a měl vyvinout iniciativu k řešení nastalého problému. V případě dodatečného povolení stavby se pan H. oprávněně cítil přehlížený, bezradný a bezbranný a domnívám se, že i jeho důvěra v náš právní systém byla otřesena.

Z celého případu také vyplynulo, což se dá zřejmě paušalizovat napříč naší republikou, že pověřené obce si zakládají na výkonu přenesené působnosti státní správy, ale neuvědomují

si zodpovědnost v případech, kdy se vyskytnou nepředpokládané komplikace, např. dlouhodobá nemoc apod., neumí takové situace řešit nebo se nastalou situací ani nezabývají, což je ten nejhorší postup vůči občanovi.

Se závěrem veřejného ochránce práv plně souhlasím a navrhovala bych, aby celá tato kauza byla publikována v tisku i se způsoby řešení nastalé situace v souladu se zákonem a s ohledem na morální práva účastníků řízení.

7 STRUKTURÁLNÍ SKLADBA PODNĚTŮ ZA ROK 2009

Veřejný ochránce práv vydává každoročně souhrnnou zprávu o své činnosti, ve které provádí bilanci svého kontrolního působení v oblasti veřejné správy. Souhrnná zpráva o činnosti VOP obsahuje poznatky, které získává v jednotlivých oblastech veřejné správy, rozbory nejvýznamnějších případů z oblasti kontroly orgánů veřejné správy, aktivity ochránce v připomínkování právních předpisů a jeho působení v řízeních před Ústavním soudem, dále případy, kdy se rozhodl uplatnit právo podat návrh Nejvyššímu státnímu zástupci k podání žaloby ve veřejném zájmu.[87]

7.1 Statistické údaje o doručených podnětech

V roce 2009 obdržela Kancelář veřejného ochránce práv 7321 podnětů (v tom nejsou zahrnuta další podání stěžovatele doručená ochránci v průběhu vyřizování spisu). Kancelář ochránce osobně navštívilo 1381 osob, z nichž 579 podalo podnět ústně do protokolu. 802 osobám byla poskytnuta právní rada, jakým způsobem řešit konkrétní problém. Podání vyřízená právní radou se nezapočítávají do celkového počtu podaných podnětů. Informační telefonní linku využilo 5433 osob. Tato telefonní linka slouží k zodpovídání žádostí o jednoduchou právní radu a k dotazům na stav vyřizování podnětu.

Každým rokem přibývá podnětů, které řeší veřejný ochránce práv. V roce 2007 bylo doručeno 6062 podnětů, v roce 2008 to bylo 7051 podnětů a v roce 2009 7321 podnětů. Následující graf srovnává počty doručených podnětů v letech 2006 až 2009.

[87] *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2009* [online]. [cit. 2011-03-30]. Dostupné z WWW:<http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/zpravy_pro_poslaneckou_snemovnu/Souhrnna_zprava_VOP_2009.PDF>.

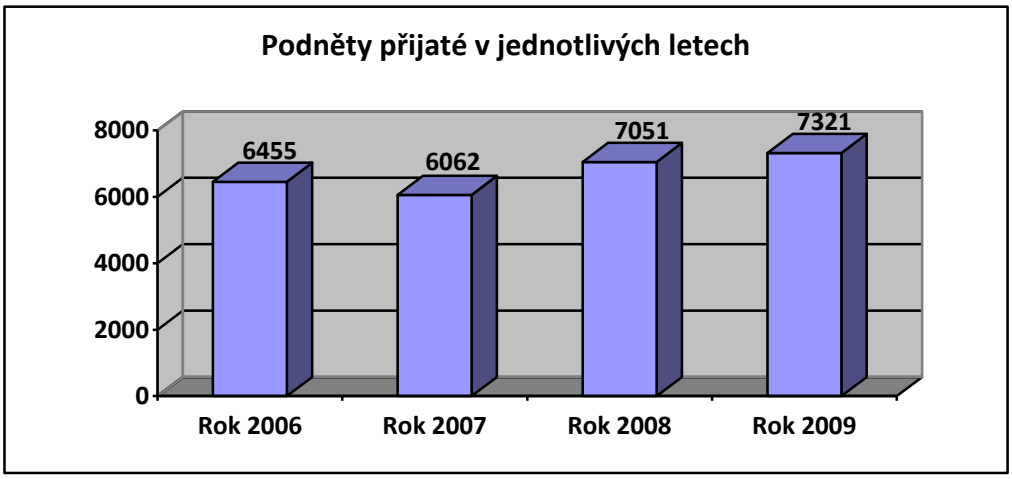

Obrázek 1 – Podněty přijaté v letech 2006 - 2009

Zdroj: zpracoval autor na základě Souhrnných zpráv o činnosti veřejného ochránce práv.

Co se týká struktury podnětů z hlediska působnosti, převažují podněty spadající do působnosti ochránce. V roce 2007 bylo 58% podnětů v působnosti a 42% podnětů mimo působnost, v roce 2008 bylo 56% podnětů v působnosti a 44% podnětů mimo působnost, v roce 2009 53% podnětů v působnosti a 47% mimo působnost ochránce.

Nejvíce přijatých podnětů mimo působnost veřejného ochránce práv jsou ve věcech civilněprávních a trestněprávních.

Podněty jsou tříděny nejen z hlediska působnosti, ale i podle jednotlivých oblastí státní správy. Nejvíce podnětů je řešeno v oblasti sociálního zabezpečení zejména ve věcech důchodových a poskytování sociálních dávek. Druhou nejpočetnější skupinou jsou podněty z oblastí staveb a regionálního rozvoje, z nichž největší počet se týká územního, stavebního a kolaudačního řízení. Dále jsou to podněty z oblasti vězeňství, zdravotnictví a státní správy soudů. Struktura doručených podnětů podle právních oblastí se v průběhu doby mění jen nepatrně

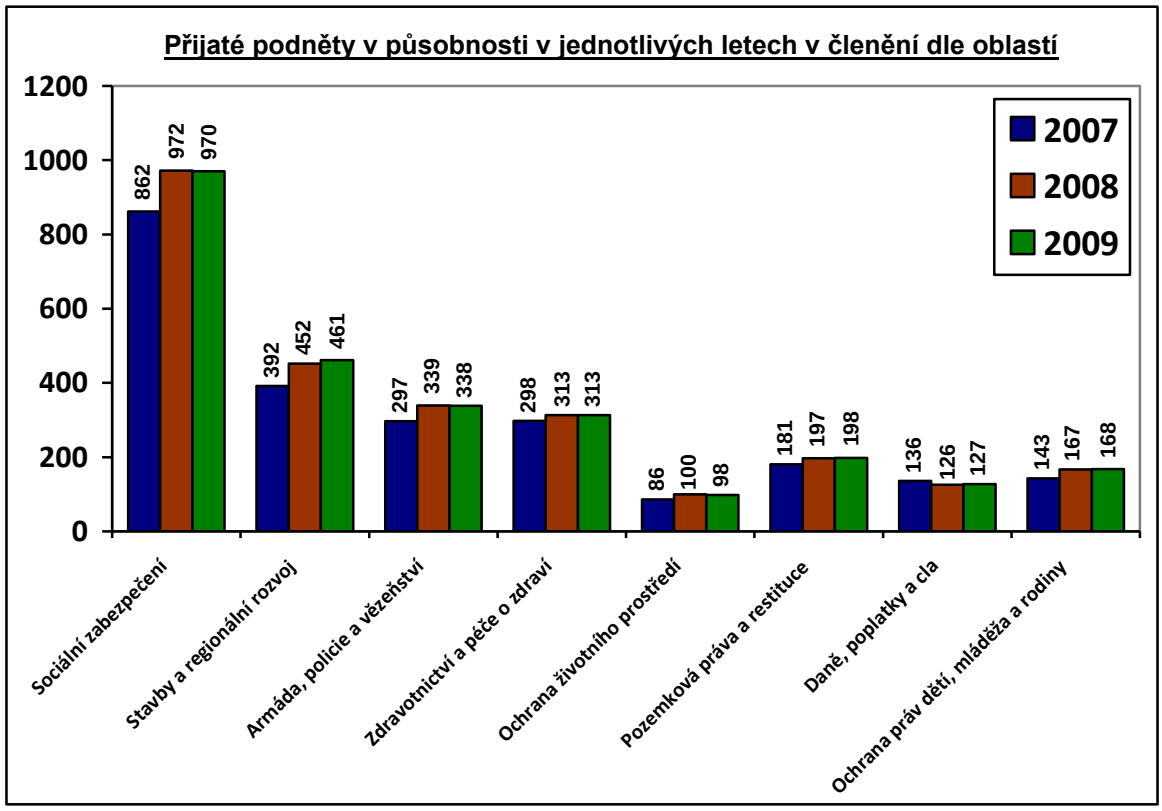

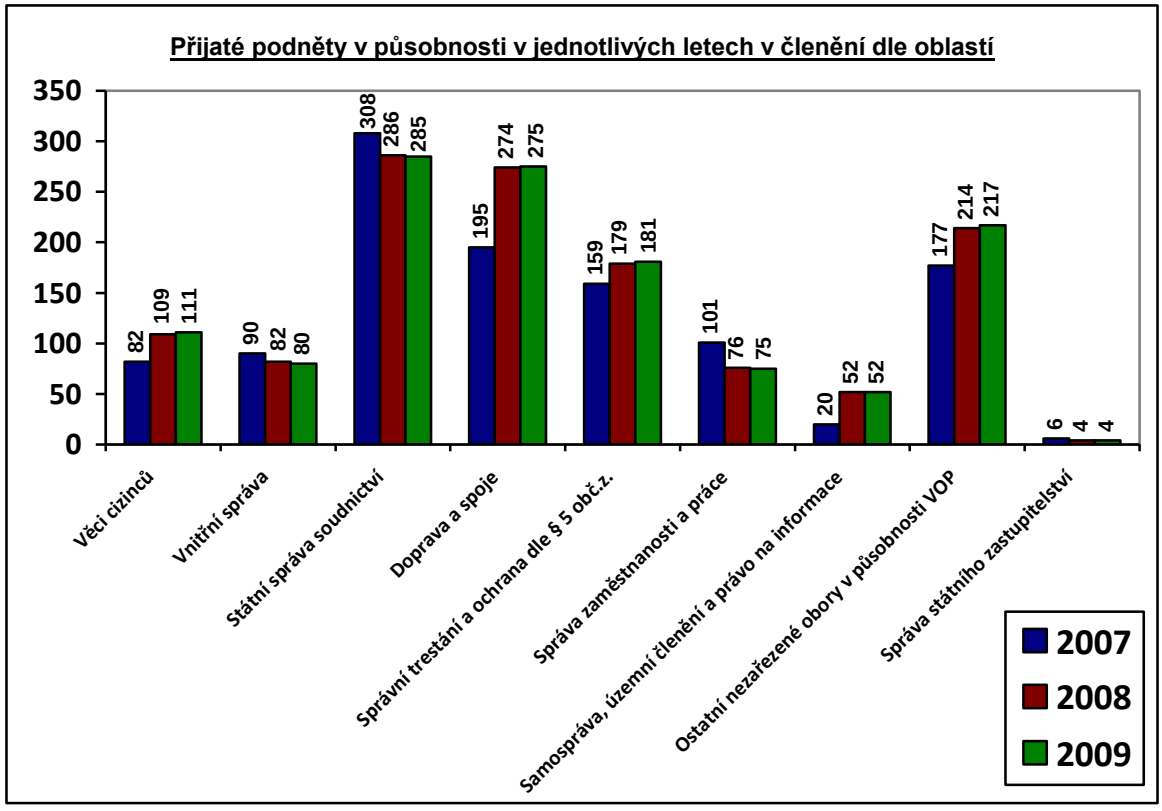

Obrázek 2 - Podněty v působnosti v letech 2007 -2009

Zdroj: Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2009.

7.2 Statistické údaje o vyřízených podnětech

V roce 2009 vyřídil veřejný ochránce práv 7413 podnětů. Z celkového počtu bylo:

- 575 odloženo. Důvodem pro odložení byl nedostatek působnosti, dále nedoplnění náležitostí podnětu a odložení podnětu pro zjevnou neopodstatněnost.
- 6076 objasněno. Stěžovatelům byla poskytnuta rada, jak postupovat dále při ochraně svých práv. V některých případech byl podnět vyřízen formou objasnění, na základě obdobných podnětů zahájil ochránce obecnější šetření z vlastní iniciativy.

V roce 2009 ukončil ochránce 673 šetření z toho:

- 209 případů bylo uzavřeno s tím, že ochránce nezjistil pochybení úřadů
- u 461 případů bylo zjištěno pochybení úřadu a z toho
    - ve 379 případech úřad sám napravil svá pochybení, poté co ochránce vydal zprávu o šetření
    - v 66 případech úřad sám svá pochybení nenapravil a ochránce musel vydat závěrečné stanovisko, jehož součástí byl návrh opatření k nápravě. Úřad napravil svá pochybení až na základě závěrečného stanoviska.
    - V 17 případech úřad sám nenapravil své pochybení ani po vydání závěrečného stanoviska. Veřejný ochránce práv využil sankčního oprávnění a o pochybení úřadu informoval nadřízený úřad a veřejnost.

V roce 2009 vzal svůj podnět stěžovatel zpět v 83 případech a v 6 podáních byl podnět opravným prostředkem podle předpisů ve věcech správních nebo soudních.

V roce 2009 zahájil veřejný ochránce práv celkem 673 šetření, z nichž ve 29 případech využil svého oprávnění a šetření zahájil z vlastní iniciativy. V roce 2008 byl stejný počet šetření z vlastní iniciativy, tedy 29. Jednalo se o takové situace, o kterých se ochránce dozvěděl z hromadných sdělovacích prostředků.

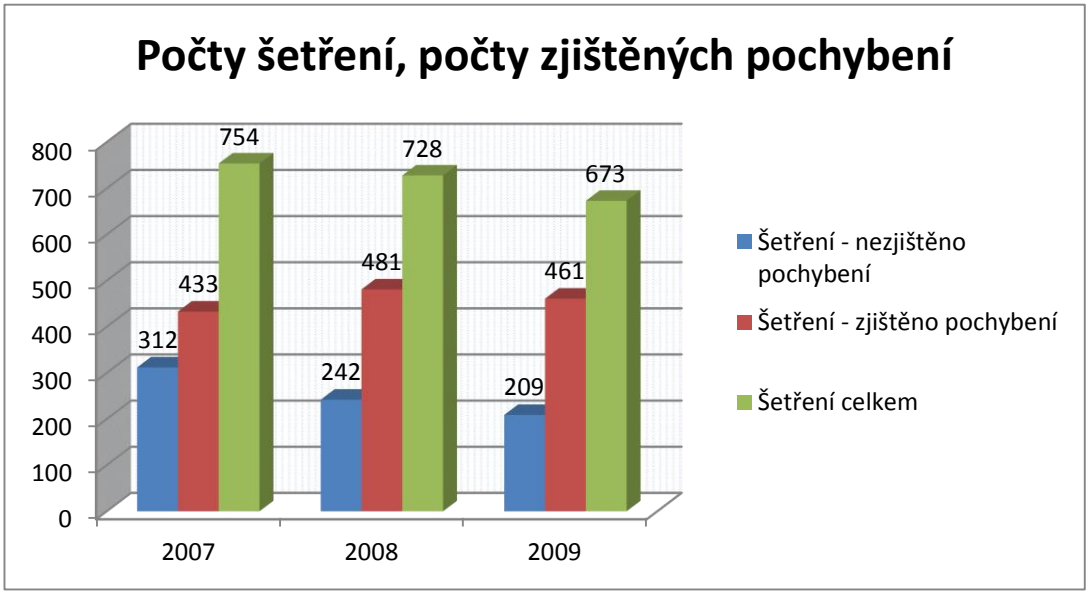

Obrázek 3 – Počty šetření a pochybení v letech 2007 – 2009

Zdroj: Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2009.

7.3 Připomínky k právním předpisům[88]

Veřejný ochránce práv využil svou možnost připomínkovat právní předpisy a to v 15 případech, kde se vyjádřil k návrhům zákonů a vyhlášek. Ochránce uplatňuje své připomínky především v těch případech, kdy má z výkonu své působnosti poznatky o tom, že právní úprava by měla být změněna. Na základě § 22 zákona o veřejném ochránci práv může podávat doporučení, změnu nebo zrušení právního nebo vnitřního předpisu.

Jedna z připomínek byla k novele stavebního zákona. Ochránce k navrhované změně stavebního zákona konstatoval, že vybočuje z obecného rámce dílčí změny právního předpisu, neboť svým rozsahem jde o zcela novou právní úpravu, o čemž svědčí zejména změny týkající se všech zásadních částí stavebního zákona. Ochránce proto namítl, že navrhovaná změna stavebního zákona je v rozporu se základními principy legislativní činnosti. Dále

[88] *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2009* [online]. [cit. 2011-03-30]. Dostupné z WWW: <http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/zpravy_pro_poslaneckou_snemovnu/Souhrnna_zprava_VOP_2009.PDF>.

ochránce poukázal na to, že navrhovaná změna stavebního zákona svým obsahem nekoresponduje s instituty upravenými správním řádem (rozhodnutí versus vyjádření, osvědčení, sdělení) a v některých ustanoveních odporuje judikatuře Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu.

V roce 2009 se veřejný ochránce práv vyjádřil k 6 návrhům podaných k Ústavnímu soudu a v jednom případě sám inicioval řízení o přezkumu vyhlášky.

Veřejný ochránce práv podal návrh na zrušení vyhlášky č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb. Vyhláška upravuje technické podmínky požární ochrany pro navrhování, provádění a užívání stavby, upravuje počty přenosných hasicích přístrojů, zakotvuje povinnost vlastníků vybraných staveb vybavit stavbu zařízením pro autonomní detekci a signalizaci, přičemž podrobnosti jsou obsaženy v přílohách vyhlášky, které odkazují na české technické normy, avšak tyto normy nejsou běžně dostupné veřejnosti, především nejsou dostupné bezplatně.

Dle Ústavy ČR a Listiny základních práv a svobod má být jakékoliv ustanovení právního předpisu, které má normativní charakter, dostupné veřejně a bezplatně. Pokud stát odkazuje v právním předpisu na technickou normu, je potom jeho povinností zajistit veřejnou a bezplatnou dostupnost takové normy. V opačném případě nejde o stanovení právní povinnosti ústavně konformním způsobem. Napadená vyhláška v naprosté většině svých ustanovení odkazuje na české technické normy, bez nich nemá její samostatná existence význam, a proto ochránce předložil návrh Ústavnímu soudu na její úplné zrušení.

Ústavní soud návrh ochránce zamítl. Ústavní soud se vyjádřil námitce nedostupnosti veřejného a bezplatného přístupu k českým technickým normám s tím, že do těchto norem je možné nahlédnout v hasičských záchranných sborech krajů či za poplatek v technických knihovnách krajských měst. Dále je možné si české technické normy zakoupit nebo si je stáhnout za poplatek na internetu.

Zásady veřejného a bezplatného přístupu českých technických norem uvedených ve vyhlášce č. 23/2008 Sb., není porušena, neboť podmínka veřejného a bezplatného přístupu je zajištěna u státních institucí, tj. hasičských záchranných sborů kraje.

8 PŘÍNOS VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV

V této kapitole zhodnotím přínos veřejného ochránce práv při řešení případů nesprávného výkonu veřejné správy.

Na veřejného ochránce práv se občané obracejí v případech, kdy se cítí být poškozeni na svých právech ze strany veřejné správy. Často se domnívají, že úředníci se vyjadřují složitě, nepřesně, v tezích výkladů zákona, kterým občané mnohdy nerozumí a pociťují ze strany úředníků někdy mylně, někdy oprávněně, aroganci. Veřejný ochránce práv v rámci svých svěřených kompetencí chrání občany právě v těchto případech. Jeho úkolem je prověřit, zda konkrétní úřad zákon porušuje, nerespektuje či dokonce rozhoduje v rozporu s právy demokratického právního státu či principy dobré správy. Veřejný ochránce práv zasahuje také v případech, kdy jsou občané poškozeni nečinností úřadu. Ve většině případů, které veřejný ochránce práv šetří, se občanům v daných věcech dostane pouze morální nápravy a význam jeho zásahu je naplnění základů demokracie.

V mnoha případech je veřejný ochránce práv pro občany poslední institucí, která jim dává pocit ve spravedlnost v našem státě. Myslím si, že kritici veřejného ochránce práv, kteří ho považují za zbytečný a nesmyslný orgán, se do takové situace beznaděje zatím nedostali. Je pravdou, že na fungování instituce jsou vynakládány další náklady, ale vzhledem k tomu, že ve státní správě pracují lidé, kteří můžou být omylní, nedokážou mnohdy potlačit své osobní pocity vůči občanům (stěžovatelům, účastníkům řízení) je jeho instituce velmi důležitá. Také pracovníci veřejné správy, rozhodující v jednotlivých případech, si díky fungování této instituce musí být vědomi, že občané mají možnost se obrátit na tuto instituci a požádat zde o pomoc i v případě, že již vyčerpali všechny ostatní možnosti.

Výhodou je, že na veřejného ochránce práv má možnost obrátit se každý, kdo se cítí být poškozen činností úřadů a dožaduje se nápravy u příslušných orgánů, a to nejen občan ČR, ale i cizinec. Veřejný ochránce práv se setkává s problémy a starostmi osob, které samy nemohou či neumějí vyřešit. Pokud je stížnost mimo kompetence veřejného ochránce práv, je stěžovatelům poskytnuta alespoň právní rada, jakým způsobem řešit daný problém. Podání stížnosti veřejnému ochránci práv není zpoplatněno.

Dle statistik je téměř polovina případů mimo působnost ochránce, těmto stěžovatelům je poskytnuta zdarma právní rada. Na jedné straně se poskytnutí právní rady jeví jako velmi dobré řešení, ale na straně druhé je ochránce zbytečně zatěžován případy, které nesouvisí

s jeho činností. Dokonce se vyskytly případy zneužívání právních rad poskytovaných zdarma, ale bohužel náš právní systém nemůže odstranit tyto vymoženosti demokracie. Nabízí se otázka, zda tyto právní rady mimo působnost ochránce alespoň symbolicky zpoplatnit a tyto finance využít v rozpočtu Kanceláře na zkvalitnění práce veřejného ochránce práv. Toto zpoplatnění by ale pravděpodobně popřelo smysl tohoto institutu.

Při řešení stížností může ochránce uzavřít případ se dvěma závěry. Buď ochránce neshledal pochybení v postupu orgánů veřejné správy a orgány veřejné správy postupovaly podle zákonů a principů dobré správy nebo v opačném případě pochybení shledal a jeho závěrem je doporučení, jak daný případ z právního hlediska posuzovat. Jeho závěry nejsou rozhodnutími, ale doporučeními. V případě pochybení vyzve úřad, aby se k jeho zjištěním vyjádřil ve lhůtě 30 dní. Pokud ochránce dospěje k závěru, že opatření úřadu jsou dostatečná, vyrozumí o tom stěžovatele i úřad. V opačném případě ochránce po obdržení vyjádření prošetřovaného úřadu písemně sdělí závěrečné stanovisko úřadu i stěžovateli včetně návrhu opatření k nápravě chyb, které se úřad vůči stěžovateli dopustil. Písemné stanovisko se závěrečným návrhem opatření k nápravě chyb zašle stěžovateli i úřadu v případě, kdy marně uplynula lhůta k vyjádření, kterou úřad nevyužil.

Svůj význam má veřejný ochránce práv v návaznosti na zákony schvalované Poslaneckou sněmovnou a Senátem Parlamentu ČR, neboť denně se na něj obrací občané poukazující na mezery následné nedokonalosti, praktické nepoužitelnosti v zákonech, které jim způsobují problémy v praktickém životě. Vzhledem k tomu, že veřejný ochránce práv nemá žádnou legislativní pravomoc, nemůže přímo podávat návrhy na změny zákona, ale pravidelným předkládáním svých zpráv informuje Poslaneckou sněmovnu a Senát o nedostatcích právního systému. Vzniká tak zpětná vazba, kdy zákony mohou být tvořeny srozumitelněji pro běžného občana, ale pouze v případě, že Poslanecká sněmovna a Senát bude na tyto Souhrnné zprávy brát zřetel.

Veřejný ochránce práv a soudnictví slouží ke kontrole veřejné správy, proto bývají tyto dva instituty často srovnávány. Ochránce řeší stížnosti neformálním postupem a není vázán procesními předpisy a lhůtami, proto je jeho jednání rychlejší. Soudní ochrana je právně formalizovaná, časově zdlouhavá a finančně náročná na náklady řízení. Oproti soudnictví podání podnětu ochránci nepodléhá žádným poplatkům. Soudní ochrana je účinnější díky vynutitelnosti rozhodnutí a ochránce vydává pouze doporučení, která jsou respektována díky autoritě a právní argumentaci. Na rozdíl od soudů nemá žádnou sankční pravomoc.

Od roku 2008 má veřejný ochránce práv pravomoc dozoru v oblasti soudnictví. Občané si mohou stěžovat na nečinnost jednání nebo na zbytečné průtahy soudů. Ochránci si nelze stěžovat na rozsudek soudu. Veřejný ochránce práv nemůže sepisovat žaloby za občana nebo jej zastupovat v řízení před soudy a může řešit věci, které jsou ze soudního přezkoumání vyloučeny. Činnost ochránce považuji opodstatněnou a funkční.

Další funkcí veřejného ochránce práv je informační činnost, která je velmi přínosná z hlediska zvyšování efektivnosti a účinnosti veřejné správy. Přínosem je i to, že veřejný ochránce práv může přijet na konkrétní úřad a objasnit, v čem problém spočívá. Dále již pak záleží na úřednících, jestli se tím poučí a v budoucnu se obdobné problémy nebudou opakovat.

Instituce veřejného ochránce práv si během svého působení získala respekt, úctu a vážnost. Má nezastupitelné místo v systému kontrolních orgánů.

ZÁVĚR

Veřejný ochránce práv je institut, který vznikl díky demokratickým změnám v naší republice po roce 1989, před tímto rokem nebylo občanům umožněno se svých práv domáhat. Většina států Evropské unie má svého národního ombudsmana. I v České republice vznikl institut ombudsmana nazvaný veřejný ochránce práv. Jeho posláním je působit k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí uvedených v zákoně, pokud je toto jednání v rozporu s právem, jakož i před jejich nečinností a tím přispívat k ochraně základních práv a svobod. Veřejný ochránce práv slouží obyčejnému občanovi.

V mé diplomové práci jsem shrnula přehled obecných informací a základních faktů o instituci veřejného ochránce práv v České republice. Nejdříve jsem nastínila vznik instituce ombudsmana ve světě, poté u nás. V teoretické části jsem si prohloubila své znalosti o volbě, pravomocích, působnosti veřejného ochránce práv. Dále jsem se zaměřila na roli ochránce při řešení stížností v oblasti stavebního práva a na to jsem navázala v praktické části, kde jsem rozebrala dvě kazuistiky. Závěrem jednoho případu bylo sdělení ochránce stěžovatelce, že chyba není na straně úřadu. Ve druhém případu upozornil na dlouhodobou nečinnost stavebního úřadu.

Podle statistických údajů jsou podněty ze stavebního práva druhou největší oblastí, kterou veřejný ochránce práv řeší. Největší počet se týká územního, stavebního a kolaudačního řízení. Stavební úřady by měly být více důsledné v případech nepovolených staveb a využívat své pravomoci jako např. odstranění staveb, ukládání pokut anebo poslední možností podání trestního oznámení. Tento postup by působil i preventivně a hodně stavebníků by si nepovolené stavby rozmyslelo.

V poslední kapitole jsem zhodnotila přínos veřejného ochránce práv. Tento institut je v České republice prospěšný. Každým rokem roste počet případů, protože se lidé dovídají o jeho činnosti a veřejná správa nepracuje tak, jak by měla. Dalším důkazem toho, že je činnost veřejného ochránce práv užitečná, je další rozšiřování jeho kompetencí.

Myslím si, že je tato instituce užitečná, protože se na ni může obrátit každý se svými problémy. Podání stížností se vyznačuje jednoduchostí, neformálností, bezplatností (i když bych za právní radu mimo působnost zavedla symbolický poplatek) a efektivností. Jelikož veřejný ochránce práv nemá přímou legislativní pravomoc, považuji za důležité, aby Poslanecká sněmovna a Senát braly zřetel na informace, které jim předkládá a tím učinily

zpětnou vazbu v podobě praktičtějších a lidštějších zákonů pro běžného občana. Domnívám se, že tato instituce si vybudovala silné postavení, respekt a autoritu i díky osobnosti JUDr. Otakara Motejla.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

[1] HRABCOVÁ, D. *Moderní veřejná správa a ombudsman. Sborník příspěvků přednesených na vědecké konferenci dne 15. června 2005.* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 174 s. ISBN 80-210-3792-X.

[2]HRABCOVÁ, D. *Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti. Sborník příspěvků přednesených na mezinárodní vědecké konferenci dne 14. května 2002.* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. 120 s. ISBN 80-210-2944-7.

[3] HRABCOVÁ, D. *Principy dobré správy. Sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci.* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 120 s. ISBN 80-210-4001-7.

[4] HRABCOVÁ, D. *Působení ombudsmana v demokratické společnosti. Sborník příspěvků přednesených na mezinárodní vědecké konferenci dne 5. června 2003.* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 139 s. ISBN 80-210-3202-2.

[5] HRAZDÍLKOVÁ, I. *Deset let veřejného ochránce v České republice.* Brno: Omega Design, 2010.

[6] KADEČKA, S. a kol. *Správní řád.* 1. vyd. Praha: ASPI, 2006. 601 s. ISBN: 80-7357-226-5.

[7] KALENSKÁ, R. *Lexikon Otakara Motejla.* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2006. 371 s. ISBN 80-7106-8.

[8] PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústavní právo a státověda: I. díl Obecná státověda.* Praha: Linde, 1998. 369 s. ISBN 80-7201-141-3.

[9] PRŮCHA, P. Správní právo. Obecná část. 7. dopl. a aktual. vyd. Brno: Doplněk, 2007. 418 s. ISBN 978-80-7239-207-0.

[10] SLÁDEČK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. 135 s. ISBN 80-7179-445-7.

[11] ŠABATOVÁ, A. *Ombudsman a lidská práva.* 1.vyd. Brno: Doplněk, 2008. 198 s. ISBN 978-80-7239-229-2.

Internetové zdroje

[1] *Historie institutu ombudsmana* [online]. [cit. 2011-02-22]. Dostupné z WWW: <http://www.ochrance.cz/verejny-ochrance-prav/historie/>.

[2] *Veřejný ochránce práv* [online]. [cit. 2011-02-25]. Dostupné z WWW: < http://www.ochrance.cz/verejny-ochrance-prav/>.

[3] *Pravomoc* [online]. [cit. 2011-03-03]. Dostupné z WWW: < http://slovnik-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/pravomoc>.

[4] *Principy dobré správy* [online]. [cit. 2011-02-28]. Dostupné z WWW: <http://www.ochrance.cz/stanoviska-ochrance/principy-dobre-spravy/>.

[5] *Povinně zveřejňované informace* [online]. [cit. 2011-03-14]. Dostupné z WWW: <http://www.ochrance.cz/kancelar-verejneho-ochrance-prav/povinne-zverejnovane-informace/>.

[6] *Nový stavební zákon* [online]. [cit. 2011-03-12]. Dostupné z WWW: <http://www.mmr.cz/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Pravo-Legislativa/Pravni-predpisy/Novy-stavebni-zakon>.

[7] *Sborník z konference Stavební řád* [online]. [cit. 2011-03-25]. Dostupné z WWW: <http://www.ochrance.cz/trideni-dle-oblasti/trideni-dle-oblasti-dokumenty-ke-stazeni/?tx_odlistdocument_pi1%5Barea%5D=6&id=101595&tx_odlistdocument_pi1%5Bsubmit%5D.x=0&tx_odlistdocument_pi1%5Bsubmit%5D.y=0>.

[8] *Co předchází stížnosti k ombudsmanovi* [online]. [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: <http://www.ochrance.cz/chcete-si-stezovat/co-predchazi-stiznosti-ombudsmanovi/>.

[9] *Vyšetřovací instrumenty ombudsmana ve vztahu ke stavebním úřadům* [online]. [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: < http://pravniradce.ihned.cz/c1-12381020>.

[10] *Kazuistika* [online]. [cit. 2011-03-30]. Dostupné z WWW: <http://slovnik-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/kazuistika-kasuistika>.

[11] *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2009* [online]. [cit. 2011-03-30]. Dostupné z WWW: <http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/zpravy_pro_poslaneckou_snemovnu/Souhrnna_zprava_VOP_2009.PDF>.

Časopisecké studie

[1] ČERNÍNOVÁ, M. Odstraňování pevných překážek z pozemních komunikací z pohledu veřejného ochránce práv a Nejvyššího správního soudu. *Správní právo*, 2008, č. 4 – 5, s. 248-256. ISSN 0139-6005.

[2] HANÁK, M. Několik poznámek k procesu vyšetřování veřejného ochránce práv se zřetelem k činnosti stavebních úřadů. *Stavební právo*, 2003, č. 3, s. 27-34. ISSN-1211-6386 SP.

[3] HANÁK, M. Vybrané případy z činnosti ombudsmana na úseku stavebního řádu. *Stavební právo*, 2009, č. 3, s. 76-78. ISSN 1211-6386 SP.

[4] KOLMAN, P. Veřejný ochránce práv ve vztahu k veřejné správě. *Veřejná správa*, 2005, č. 14, s. 10. Publikováno v ASPI (ASPI ID: LIT25843CZ).

[5] SKÁLA, J. Český ombudsman. *Právník*, 1998, č. 2, s. 89. Publikováno v ASPI (ASPI ID: LIT 8347CZ).

[6] SLÁDEČEK, V. Zřízení instituce ombudsmana a spolupráce s nevládními organizacemi. *Lidská práva*, 2001, č. 2, s. 3-5. ISSN 1212-5431.

[7] TARANDA, P. Dobrá správa ve veřejné správě – nový anebo jen prázdný pojem. *Daně a právo v praxi*, 2006, č. 9, s. 30. Publikováno v ASPI (ASPI ID: LIT26514CZ).

Právní předpisy

[1] Zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, (stavební zákon) ve znění pozdějších předpisů

[3] Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

[4] Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

apod.	a podobně
Bc.	bakalář
cit.	citováno
č.	číslo
čl.	článek
ČR	Česká republika
ISBN	International Standard Book Number
	Mezinárodní standardní číslo publikace
kol.	kolektiv
např.	například
odst.	odstavec
r.	roku
s.	stran
Sb.	sbírky
tj.	to jest
tzn.	to znamená
VOP	Veřejný ochránce práv
WWW	World Wide Web
Ust.	ustanovení

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Podněty přijaté v letech 2006 - 2009 57
Obrázek 2 - Podněty v působnosti v letech 2007 -2009 58
Obrázek 3 – Počty šetření a pochybení v letech 2007 - 2009 60

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha: Formulář stížnosti veřejnému ochránci práv

PŘÍLOHA: FORMULÁŘ STÍŽNOSTI VEŘEJNÉMU OCHRÁNCI PRÁV

PODNĚT VEŘEJNÉMU OCHRÁNCI PRÁV

1. STĚŽOVATEL:

Jméno a příjmení: _____

Bydliště: _____

Telefon: _____
Telefonní číslo uvádějte vždy! Pomůžete tak rychlejšímu vyřešení Vašeho problému.

E-mail: _____

(nebo)

Název právnické osoby: _____

Jméno a příjmení osoby oprávněné k jednání za ni: _____
Sídlo právnické osoby: _____

Telefon/fax:_____
Telefonní číslo uvádějte vždy! Pomůžete tak rychlejšímu vyřešení Vašeho problému.

E-mail: _____

Podáváte-li podnět jako zástupce (za jiného):

Jméno a příjmení zástupce: _____

Bydliště: _____

Telefon: _____

E-mail: _____

Vždy uveďte také jméno, bydliště a telefon stěžovatele, kterého zastupujete.
Zmocnění k jednání doložte níže uvedenou plnou mocí:

Plná moc:

_____

_____

_____

_____

…… ……

Zmocnitel
(ten, kdo plnou moc uděluje)

Zmocněnec
(ten, kdo na základě plné moci jedná)

2. PODNĚT SMĚŘUJE PROTI: (označte příslušný úřad či zařízení)

- ☐ ministerstvo_____
- ☐ krajský úřad_____
- ☐ obec (obecní úřad)_____
- ☐ jiný správní úřad (např. stavební, úřad práce aj.) _____

_____

- ☐ Česká správa sociálního zabezpečení _____
- ☐ zdravotní pojišťovna_____
- ☐ zdravotnické zařízení_____
- ☐ Policie ČR_____
- ☐ služební orgán Armády ČR (Hradní stráže)_____
- ☐ Vězeňská služba ČR (věznice)_____
- ☐ zařízení, kde se vykonává ochranná nebo ústavní výchova_____
- ☐ orgán státní správy soudu (předseda soudu)_____
- ☐ Česká národní banka _____
- ☐ Rada pro rozhlasové a televizní vysílání_____
- ☐ jiný úřad či instituce_____

Případné doplňující údaje k příslušnému úřadu (zařízení) – název a sídlo, příp. jméno a příjmení nebo jiná identifikace konkrétního úředníka:

_____

_____

_____

_____

_____

3. Co je předmětem Vaší stížnosti veřejnému ochránci Práv: (stručné vylíčení podstatných okolností věci)

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

4. Čeho chcete podáním veřejnému ochránci práv dosáhnout?

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

5. Komu (jakému úřadu či instituci) byla věc předložena před tím, než jste se obrátil/a na veřejného ochránce práv? Vyzval/a jste některé z nich k nápravě? V případě, že ano, kdy a jakým způsobem se tak stalo, co Vám bylo odpovězeno?

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

6. Seznam příloh, které k objasnění podnětu připojujete, a všechna rozhodnutí, jichž se Váš podnět týká (kopie, nikoliv originály):

_____
_____
_____
_____
_____

Datum:_____ Podpis:_____